

Brüssel, 6.12.2023
COM(2023) 787 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE
määruse (EL) 2019/788 (Euroopa kodanikualgatuse kohta) kohaldamise kohta

Määruse (EL) 2019/788 (Euroopa kodanikualgatuse kohta)

kohaldamise aruanne

1. SISSEJUHATUS

1. jaanuaril 2020 hakati kohaldama [määrust \(EL\) 2019/788](#) (Euroopa kodanikualgatuse kohta)⁽¹⁾ (edaspidi „Euroopa kodanikualgatuse määrus“). See teine Euroopa kodanikualgatuse määrus võeti vastu pärast ulatuslikku seadusandlikku reformi, millega kõrvaldati esimese Euroopa kodanikualgatuse määruse ([määrus \(EL\) nr 211/2011](#))⁽²⁾ kohaldamisel esinenud puudused. Muudetud õigusnormide eesmärk „on muuta Euroopa kodanikualgatus korraldajatele ja toetajatele paremini kättesaadavaks, vähem koormavaks ja paremini kasutatavaks ning tugevdada selle järelmeetmeid, et saavutada selle kui arutelu edendamise vahendi täielik potentsiaal“⁽³⁾.

Euroopa kodanikualgatuse määruse artikli 25 kohaselt peab komisjon vaatama Euroopa kodanikualgatuse toimimise perioodiliselt läbi ning esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule selle määruse kohaldamise kohta aruande hiljemalt 1. jaanuaril 2024 ja seejärel iga nelja aasta tagant. Käesolevas aruandes hinnatakse Euroopa kodanikualgatuse määruse kohaldamist ja Euroopa kodanikualgatuse vahendi toimimist alates 1. jaanuarist 2020. Selles kirjeldatakse meetmeid, mida komisjon kavatseb võtta, et veelgi parandada Euroopa kodanikualgatuse määruse rakendamist ja Euroopa kodanikualgatuse toimimist, võttes arvesse läbivaatamise tulemusi ja sidusrühmade üleskutseid. Selles aruandes vaadeldakse ka mitmesuguseid Euroopa Parlamendi 13. juuni 2023. aasta [resolutsioonis](#) (Euroopa kodanikualgatus käsitlevate määruste rakendamise kohta)⁽⁴⁾ käsitletud küsimusi ja see täiendab komisjoni tähelepanekuid Euroopa Parlamendi resolutsiooni kohta⁽⁵⁾.

Komisjon on korraldanud muudetud õigusnormide tõhususe hindamiseks mitu konsultatsiooni, mis on käesoleva aruande tõendusmaterjaliks:⁽⁶⁾ konsultatsioonid Euroopa kodanikualgatus korraldajatega (veebiküsitlus ja vestlused);⁽⁷⁾ Euroopa kodanikualgatuse määruse rakendamisega seotud kohustustega liikmesriikide asutustele mõeldud veebiküsitlus;⁽⁸⁾ kodanikele suunatud veebiküsitlus⁽⁹⁾ ja lahkumisküsitlus Euroopa kodanikualgatus allakirjutanutele, kes on kasutanud komisjoni veebipõhist toetusavalduste kogumise

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta [määrus \(EL\) 2019/788](#) Euroopa kodanikualgatuse kohta (ELT L 130, 17.5.2019, lk 55).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta [määrus \(EL\) nr 211/2011](#) kodanikualgatuse kohta (ELT L 65, 11.3.2011, lk 1).

⁽³⁾ Määruse (EL) 2019/788 põhjendus 5.

⁽⁴⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0230_EN.html

⁽⁵⁾ <https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/spdoc.do?i=60031&j=0&l=en>

⁽⁶⁾ Eri konsulteerimistegevuste aruanded avaldatakse Euroopa kodanikualgatus läbivaatamise veebilehel https://citizens-initiative.europa.eu/2023-eci-review_en

⁽⁷⁾ Lisavestlustega täiendatud veebiküsitlusele vastasid 34 Euroopa kodanikualgatus esindajat.

⁽⁸⁾ Küsitlusele vastas 25 liikmesriiki.

⁽⁹⁾ Küsitlusele saadi 7 271 vastust.

kesksüsteemi⁽¹⁰⁾. Läbivaatamisprotsessis on komisjon keskendunud alates 1. jaanuarist 2020 registreeritud Euroopa kodanikualgatustele ja esimese Euroopa kodanikualgatuse määruse alusel registreeritud Euroopa kodanikualgatustele, mis olid 1. jaanuaril 2020 Euroopa kodanikualgatuse menetluse eri etappides veel pooleli.

2. ÜLEVAADE ARUANDEPERIOODIST

Muudetud õigusnorme oli COVID-19 pandeemia alguseks just kohaldama hakatud, kuid pandeemia pärssis märkimisväärselt sel ajal pooleli olnud Euroopa kodanikualgatuste võimet kogu ELis kampaaniaid ellu viia. Tabelis 1 on näidatud COVID-19 pandeemia negatiivne mõju Euroopa kodanikualgatusele. 2020. aastal, kui muudetud õigusnorme kohaldama hakati, taotleti ainult viie uue Euroopa kodanikualgatuse registreerimist. Komisjoni ettepanud ja kaasseadusandjate poolt 15. juulil 2020 vastuvõetud ajutised meetmed⁽¹¹⁾ piirasid pandeemia mõju Euroopa kodanikualgatustele. Pärast tervisealase olukorra paranemist võis juba märgata mõningaid positiivseid muutusi: registreerimistaotluste arv suurenes ja rekordarvule Euroopa kodanikualgatustele koguti vähemalt üks miljon allkirja ning vastavalt sellele saadi ka rekordarv komisjoni vastuseid Euroopa kodanikualgatustele.

Tabel 1. Ülevaade Euroopa kodanikualgatustest aruandeperioodil

	2020	2021	2022	2023	2020–2023 KOKKU
Registreerimistaotlused	5	11	11	13	40
Registreeritud Euroopa kodanikualgatused	5	11	10	11	37 ⁽¹²⁾
Euroopa kodanikualgatused, mida keelduti registreerimast ⁽¹³⁾		1			1
Pärast komisjoni esialgset hinnangut tagasi võetud				1	1
Kehtiv ja esitatud	2		1	3	6
Kontrollimine edukalt lõpetatud, komisjonile veel esitamata					2 ⁽¹⁴⁾

⁽¹⁰⁾ Küsitlusele saadi 60 157 vastust. Lahkumisküsitlus on küsitlus, mida palutakse veebisaidi külastajatel täita veebisaidilt lahkudes.

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2020. aasta [määrus \(EL\) 2020/1042](#), milles sätestatakse COVID-19 puhangust tingitud ajutised meetmed Euroopa kodanikualgatust käsitleva määrusega (EL) 2019/788 ettenähtud kogumis-, kontrollimis- ja läbivaatamisetappide tähtaegade kohta (ELT L 231, 17.7.2020, lk 7–11).

⁽¹²⁾ Kaks taotlust on õiguslikul hindamisel.

⁽¹³⁾ „EVE-algatus otsustusõiguse kehtestamiseks“.

⁽¹⁴⁾ Euroopa kodanikualgatused „Stop extremism“ (kontrollitud enne 2020. aastat) ja „Ühtekuuluvuspoliitika“.

Vastatud		2		4	6 ⁽¹⁵⁾
----------	--	---	--	---	-------------------

Aruandeperioodil võisid kodanikud ja ühiskond saada kasu varasemate edukate Euroopa kodanikualgatuste positiivsetest mõjudest. Esimese eduka Euroopa kodanikualgatuse („Right2Water“) konkreetse järelmeetmena parandab muudetud joogiveedirektiiv,⁽¹⁶⁾ mille liikmesriigid pidid riigisisesele õigusesse üle võtma 12. jaanuariks 2023, juurdepääsu veele, sealhulgas haavatavate ja tõrjutud rühmade jaoks. Vastusena edukale Euroopa kodanikualgatusele „Keelustada glüfosaat“ jõustus 27. märtsil 2021 määrus, mis käsitleb toiduahela ELi tasandi riskihindamise läbipaistvust ja kestlikkust⁽¹⁷⁾ ning annab kodanikele automaatse juurdepääsu kõigile uuringutele ja kogu teabele, mille tööstusharu on riskihindamisprotsessi käigus esitanud.

Teise Euroopa kodanikualgatuse määrusega koos võeti kasutusele järgmised uue põlvkonna IT-süsteemid, mis toetavad Euroopa kodanikualgatuse toimimist: veebipõhine toetusavalduste kogumise kesksüsteem,⁽¹⁸⁾ failivahetusteenus, uuendatud Euroopa kodanikualgatuse foorum ning uus Euroopa kodanikualgatuse register ja avalik veebisait⁽¹⁹⁾. Aruandeperioodi jooksul täiustati neid süsteeme kasutajate ja sidusrühmadega konsulteerides veelgi. Nagu kaasseadusandjad Euroopa kodanikualgatuse reformi osana otsustasid, kaotati järk-järgult veebipõhised toetusavalduste kogumise üksiksüsteemid, mis olid kasutusel seni, kuni täieulatuslik kesksüsteem puudus⁽²⁰⁾.

3. EUROOPA KODANIKUALGATUSE MÄÄRUSE KOHALDAMISE HINDAMINE

3.1. Euroopa kodanikualgatuse protsessi lühiülevaade

Euroopa kodanikualgatuse protsess koosneb mitmest etapist. Kodanikualgatuse käivitamiseks tuleb moodustada korraldajate rühm. Enne kui korraldajad saavad hakata kodanikelt toetusavaldusi koguma, tuleb kavandatud algatus esitada komisjonile, et ta hindaks, kas registreerimistingimused on täidetud. Kui registreerimine on kinnitatud, on korraldajatel aega kuus kuud, et alustada allkirjade kogumist. Nad peavad koguma 12 kuu jooksul miljon allkirja ja saama kokku nõutud arvu allkirju vähemalt seitsmes liikmesriigis. Pärast seda, kui riikide ametiasutused on kogutud allkirju kontrollinud ja korraldajad on saanud kinnituse, et nõutud arv allkirju on koos, võivad Euroopa kodanikualgatuse korraldajad esitada algatuse komisjonile läbivaatamiseks ja ametliku vastuse saamiseks.

⁽¹⁵⁾ Vastus Euroopa kodanikualgatusele „Euroopa karusnahast priiks“ võetakse vastu 14. detsembriks 2023.

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta [direktiiv \(EL\) 2020/2184](#) olmevee kvaliteedi kohta (uuesti sõnastatud) (ELT L 435, 23.12.2020, lk 1–62).

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta [määrus \(EL\) 2019/1381](#), mis käsitleb toiduahela ELi tasandi riskihindamise läbipaistvust ja kestlikkust (ELT L 231, 6.9.2019, lk 1–28).

⁽¹⁸⁾ Failivahetusteenus hõlbustab toetusavalduste turvalist edastamist riikide ametiasutustele.

⁽¹⁹⁾ <https://citizens-initiative.europa.eu/et>

⁽²⁰⁾ Tegelikult on Euroopa kodanikualgatused kasutanud ühte sellist süsteemi – kodanikuühiskonna organisatsioonide pakutud OpenECI tarkvara. Viimase seda süsteemi kasutanud Euroopa kodanikualgatuse kogumisperiod lõppes 19. juulil 2023.

3.2. Õigus toetada Euroopa kodanikualgatust

Euroopa kodanikualgatuste toetamise vanuse alampiir

Enne 1. jaanuari 2020 oli Euroopa kodanikualgatuste toetamise vanus kolmes liikmesriigis kooskõlas Euroopa Parlamendi valimisteks kehtestatud valimisõigusliku eaga alla 18 aasta (Austrias ja Maltal 16 ning Kreekas 17). Selleks et suurendada noorte kodanike osalemist Euroopa Liidu demokraatlikus elus, lubab Euroopa kodanikualgatuse määrus liikmesriikidel langetada Euroopa kodanikualgatuste toetamise vanuse alampiiri 16 aastani kooskõlas liikmesriigi õigusega. Pärast selle sätte kehtestamist on Euroopa kodanikualgatuste suhtes kohaldatav toetamisvanuse alampiir langetatud 16ni kolmes liikmesriigis: Eestis (alates 1. jaanuarist 2020), Saksamaal (alates 1. jaanuarist 2023) ja Belgias (alates 1. maist 2023), mis tähendab, et nüüd on kuus liikmesriiki, kus toetamise vanuse alampiir on alla 18. Lisaks on Soome teatanud kavatsusest langetada toetamisvanuse alampiir 16 aastani ja Iirimaa on teatanud kavatsusest kaaluda valimise alampiiri langetamist. Tabelis 2 antakse ülevaade Euroopa kodanikualgatuste toetamise vanuse alampiirist 27 ELi liikmesriigis.

Tabel 2: Euroopa kodanikualgatuse toetamise vanuse alampiir – hetkeseis (juuni 2023)

18 aastat	Bulgaaria, Tšehhi, Taani, Iirimaa, Hispaania, Prantsusmaa, Horvaatia, Itaalia, Küpros, Läti, Leedu, Luksemburg, Ungari, Madalmaad, Poola, Portugal, Rumeenia, Sloveenia, Slovakkia, Soome, Rootsi
17 aastat	Kreeka
16 aastat	Belgia, Saksamaa, Eesti, Malta, Austria

Oma tagasisides teatasid 15 liikmesriiki, et neil ei ole praegu kavas toetamisvanuse alampiiri 16 aastani langetada, ja veel kolmes (Läti, Sloveenia ja Slovakkia) ei olnud otsust tehtud.

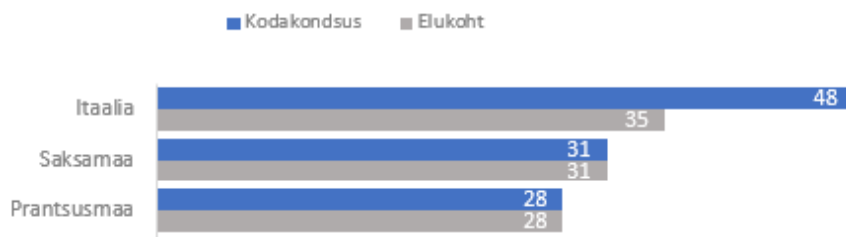
75 % küsitletud Euroopa kodanikualgatuste korraldajatest⁽²¹⁾ leidsid, et Euroopa kodanikualgatuste edu tagamiseks on oluline langetada toetamisvanuse alampiiri 16 aastani kõigis liikmesriikides. Veebiküsitluses osalenud kodanike arvamused läksid selles küsimuses siiski lahku: 52 % pooldasid toetamisvanuse alampiiri langetamist 16 aastani, kuid 46 % leidsid, et 18 on sobiv toetamisvanuse alampiir.

Korraldajate rühm

Euroopa kodanikualgatuse ellukutsumise tingimus on moodustada **korraldajate rühm**, mis koosneb vähemalt seitsmest ELi kodanikust, kes i) peavad elama seitsmes ELi liikmesriigis ja ii) olema Euroopa Parlamendi valimise eas.

⁽²¹⁾ 16st küsitlusele vastanust 12.

Joonis 1: Korraldajate jaotus kodakondsuse ja elukohta järgi (esimese kolme hulka kuuluva liikmesriigi andmed)⁽²²⁾

Jaotus vanuserühmade kaupa (vt lisa joonis 5) näitab, et eri vanusekategoriad on tasakaalustatult esindatud, kusjuures noored on hästi esindatud (21 % on alla 30aastased ja 50 % üle 40aastased).

Uus Euroopa kodanikualgatuse määrus võimaldab ka asutada Euroopa kodanikualgatuse juhtimiseks **juriidilise isiku**, kuid ainult kaks korraldajat teatasid, et nad olid seda teinud, ja leidsid, et see on üldiselt kasulik. Need, kes ei olnud seda võimalust kasutanud, mainisid põhjustena: halduskoormust, asjaomaseid kulusid ja menetluslikke viivitusi selliste juriidiliste isikute asutamisel.

3.3. Registreerimisetapp

Komisjon on saanud alates muudetud õigusnormide kohaldamise algusest **40** Euroopa kodanikualgatuse registreerimise taotlust. Aruandeperioodil registreeris komisjon **37** Euroopa kodanikualgatust kooskõlas Euroopa kodanikualgatuse määruse artikli 6 lõikega 3, osaliselt ka tänu kaheetapilisele menetlusele,⁽²³⁾ mis võimaldab korraldajatel muuta algatusi, mida algsel kujul ei saa registreerida, sest need jäävad (osaliselt) komisjoni pädevusest välja. Nimetatud menetlus tõendas oma kasulikkust sellega, et võimaldas viimaks täielikult registreerida kaheksa Euroopa kodanikualgatust. Lõpuks keelduti ainult **ühe** algatuse registreerimisest. Ühe teise taotluse võtsid korraldajad pärast komisjoni esialgset hinnangut tagasi.

Selleks, et registreerimisprotsess kulgeks Euroopa kodanikualgatuse määruuses sätestatud lühikeste tähtaegade jooksul sujuvalt, peavad korraldajad registreerimistaotluse osana esitama põhjalikud tõendid haldusnõuete täitmise kohta.

83 % küsitletud korraldajatest,⁽²⁴⁾ kelle suhtes kohaldati uusi registreerimismenorme, teatas, et Euroopa kodanikualgatuse registreerimismenetlus on üldiselt tõhus ja lihtne. Vaid üks vastanu

⁽²²⁾ Täielik loetelu on esitatud lisas, joonisel 4.

⁽²³⁾ Euroopa kodanikualgatuse määruse artikli 6 lõikes 4 on sätestatud, et kui Euroopa kodanikualgatuse registreerimise tingimused on täidetud, välja arvatud nõue, et „algatuse ükski osa ei jää[ks] ilmselgelt välja komisjoni pädevusest esitada liidu õigusakti ettepanek aluslepingute rakendamiseks“ (artikli 6 lõike 3 esimese lõigu punkt c), peab komisjon sellest hinnangust korraldajatele teada andma. Korraldajad võivad algatust komisjoni hinnangu arvessevõtmiseks muuta, esialgse algatusega jätkata või selle tagasi võtta. Korraldajad peavad komisjoni oma valikust teavitama ja esitama algele algatusele muudatused, kui neid on.

⁽²⁴⁾ 10 vastust 12st, mis esindavad pärast 1. jaanuari 2020 registreeritud algatusi.

leidis, et menetlust on väga raske järgida. Enamik vastanuid⁽²⁵⁾ arvas, et Euroopa kodanikualgatuse registreerimise nõuded on selged ja et korraldaja konto kaudu esitamise tehniline protsess on lihtne. Enamik vastanuid leidis, et registreerimistingimusi on üsna lihtne täita, kuid kaks neist (17 %) pidasid tingimusi suhteliselt raskesti täidetavateks elukohaga seotud halduskontrollinõuete ja vajaduse tõttu tagada, et ükski Euroopa kodanikualgatuse osa ei jääks komisjoni pädevusest ilmselgelt välja. Registreerimisetapi suurim proovikivi, millest korraldajad teatasid, on seotud ressursside, aja ja rahastamisega.

Küsitletud korraldajad, kes olid läbinud kaheetapilise registreerimismenetluse, pidasid komisjoni esialgses hinnangus esitatud teavet selgeks. Nad kasutasid Euroopa kodanikualgatuse foorumi pakutud juhtnööre, mis olid neist enamiku arvates hädavajalikud, et tagada nende Euroopa kodanikualgatuse registreerimine. Vaid selle Euroopa kodanikualgatuse puhul, mille registreerimisest keelduti, teatas selle esindaja, et keeldumise põhjused ei olnud päris selged⁽²⁶⁾.

3.4. Kogumisetapp

1. jaanuaril 2020 oli 16 esimese Euroopa kodanikualgatuse määruse alusel registreeritud Euroopa kodanikualgatust veel kogumisetapis. Aruandeperioodil algas ka **33** muudetud Euroopa kodanikualgatuse määruse alusel registreeritud Euroopa kodanikualgatuse kogumisetapp. Tabelis 3 on esitatud ülevaade kogumisetapis olevatest Euroopa kodanikualgatustest.

Aruandeperioodil kogus rekordarv, s.o **viis Euroopa kodanikualgatust**, millest kolm registreeriti teise Euroopa kodanikualgatuse määruse alusel, üle ühe miljoni toetusavalduse. Viiest edukast algatusest kolm said kasu COVID-19ga seotud ajutistest meetmetest. Lisaks kogusid mitu Euroopa kodanikualgatust, mis ei saanud kokku üht miljonit toetusavaldust, märkimisväärse arvu toetusavaldusi ning pälvisid seeläbi tähelepanu ja innustasid pidama arutelu kogu ELis või teatavates liikmesriikides⁽²⁷⁾. Samal ajal kogusid 13 Euroopa kodanikualgatust vähe allkirju (alla 10 000). Sellel võib olla mitu üksteist võimendada võivat põhjust, nagu üldsuse huvi ja algatuse teema; kogumiskampania ettevalmistamise ja juhtimise tase ning sihikindlus ja pühendumus, mille Euroopa kodanikualgatuse korraldajad peavad säilitama pikema aja jooksul. Mõni korraldaja mainis, et neil Euroopa kodanikualgatustel, millel puudub selliste üksuste, nagu vabaihenduste või ettevõtjate toetus, on raske koguda märkimisväärset arvu allkirju.

⁽²⁵⁾ 10 vastust 12st, mis esindavad pärast 1. jaanuari 2020 registreeritud algatusi.

⁽²⁶⁾ Euroopa kodanikualgatuse foorum saab toetada korraldajaid registreerimisetapis õigusnõuga, eelkõige seoses komisjoni pädevusega võtta vastu õigusakte. Selle ainsa Euroopa kodanikualgatuse puhul, mille registreerimisest keelduti, ei kasutanud korraldajad Euroopa kodanikualgatuse foorumi teenuseid, kuigi neid julgustati seda tegema.

⁽²⁷⁾ Euroopa kodanikualgatus „End the Slaughter Age“ („Lõpetage loomade tapmine“ kogus üle 850 000 toetusavalduse. Veel neli Euroopa kodanikualgatust („Tingimusteta põhisissetulek kogu ELis“, „Fossiilkütuse reklaami ja sponsorluse keeld“, „Tagada, et ühine kaubanduspoliitika vastaks ELi aluslepingutele ja oleks kooskõlas rahvusvahelise õigusega“ ning „Õigus ravile“) kogusid 250 000 – 300 000 toetusavaldust.

Tabel 3: Ülevaade kogumisetapis olevatest Euroopa kodanikualgatustest⁽²⁸⁾ (2023. aasta novembri seisuga)

Üle ühe miljoni kehtiva toetusavalduse kogunud Euroopa kodanikualgatused alates 1. jaanuarist 2020	5
Tagasi võetud või ebapiisava toetuse tõttu suletud algatused rühmitatuna kogutud toetusavalduste arvu järgi	29
- <i>Vähemalt üks miljon allkirja</i>	1 ⁽²⁹⁾
- <i>500 000 – 999 999 allkirja</i>	1
- <i>250 000 – 499 999 allkirja</i>	4
- <i>100 000 – 249 999 allkirja</i>	1
- <i>50 000 – 99 999 allkirja</i>	5
- <i>10 000 – 49 999 allkirja</i>	4
- <i>5 000 – 9 999 allkirja</i>	4
- <i>Alla 5 000 allkirja</i>	9
Allkirjade kogumine pooleli	10
Kogumist alustavad Euroopa kodanikualgatused	4

Üldse on alates 2020. aastast kogutud üle üheksa miljoni toetusavalduse. Üle 90 % neist allkirjadest koguti veebis ja ülejäänud paberil.

Küsitletud organisatsioonid teatasid, et nad olid allkirjade kogumise etapiks kättesaadavate menetluste ja töövahendite tõhususega valdavalt rahul. Enamik vastanuid, kes esindasid teise Euroopa kodanikualgatuse määruse alusel registreeritud Euroopa kodanikualgatusi, pidasid kuut kuud registreerimisjärgseks⁽³⁰⁾ allkirjade kogumise ettevalmistamiseks sobivaks.

Küsitlusele vastanud märkisid, et neil olid aidanud allkirju koguda järgmised tegurid: vabaihenduste toetus; suurte allkirjakogumisplatvormide (nt Avaaz, WeMove ja Campact)

⁽²⁸⁾ Euroopa kodanikualgatusete korraldajate esitatud või avalikult kättesaadava teabe põhjal; kõik esimese Euroopa kodanikualgatuse määruse alusel registreeritud Euroopa kodanikualgatused ei teatanud kogutud toetusavalduste arvu, sest puudus selline õigusnõue.

⁽²⁹⁾ Euroopa kodanikualgatuse „Eat original“ puhul selgus pärast seda, kui liikmesriigid olid toetusavaldusi kontrollinud, et nõutud arv allkirju ei ole koos.

⁽³⁰⁾ Euroopa kodanikualgatuse määruse artikli 8 lõige 1 võimaldab korraldajatel valida kogumisperioodi alguskuupäeva. Alguskuupäev peab saabuma kuue kuu jooksul pärast Euroopa kodanikualgatuse registreerimise kuupäeva.

kasutamine; mõjuisikute kasutamine ning tähelepanu pälvimine eri riiklikes ja ELi meediakanalites.

Küsitletud korraldajad mainisid kõige sagedamini järgmisi kogumisetapis kogetud probleeme: kodanike soovimatus esitada nõutavaid isikuandmeid; kodanike teadmatus Euroopa kodanikualgatuses; Euroopa kodanikualgatusetele pühendumiseks vajaliku aja leidmine ning partnerite leidmine Euroopa kodanikualgatusete edendamiseks vähemalt seitsmes liikmesriigis.

3.4.1. Veebipõhised toetusavalduste kogumise süsteemid

1. jaanuarist 2020 kuni 31. detsembrini 2022 registreeritud Euroopa kodanikualgatusete korraldajad võivad teise Euroopa kodanikualgatusete määruse artikli 11 kohaselt valida, kas kasutada veebipõhist toetusavalduste kogumise kesksüsteemi või mõnda muud veebipõhist toetusavalduste kogumise süsteemi. Kuni oli veel võimalik valida, valiti **20 Euroopa kodanikualgatusete puhul veebipõhine toetusavalduste kogumise kesksüsteem** ja **kuue puhul valiti** kodanikuühiskonna organisatsioonide pakutav **OpenECI tarkvara**.

Viiest sel perioodil üle ühe miljoni toetusavalduse kogunud Euroopa kodanikualgatuses kolm kasutasid veebipõhist toetusavalduste kogumise kesksüsteemi⁽³¹⁾ ja kaks OpenECI süsteemi⁽³²⁾.

Enamik küsitletud korraldajaid⁽³³⁾ teatas, et nad on valitud süsteemiga üldiselt rahul, kuigi mõned teised⁽³⁴⁾ teatasid vähesemast rahulolust.

3.4.2. Veebipõhine toetusavalduste kogumise kesksüsteem

Kooskõlas teise Euroopa kodanikualgatusete määruse artikli 10 lõikega 1 töötas komisjon välja veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi, mida hakati kasutama 1. jaanuaril 2020. Selle uue täieulatusliku süsteemiga asendati komisjoni poolt enne 2020. aastat pakutud lahendus, mis koosnes tarkvarast ja majutuslepingust andmete turvaliseks säilitamiseks komisjoni serverites. Uut süsteemi, mis on **kättesaadav kõigis ELi keeltes**, saavad Euroopa kodanikualgatusete korraldajad kasutada **tasuta**. See on hõlpsasti kasutatav valmissüsteem, milles isikuandmed on pärast kogumist ja säilitamisel krüpteeritud, Euroopa kodanikualgatusete korraldajad peavad üksnes teatama komisjonile selle kasutamisest 10 tööpäeva enne kogumise alustamist (artikli 10 lõige 3) ja sõlmima komisjoniga andmekaitsealase ühisvastutuse lepingu⁽³⁵⁾. **Täiendavaid heakskiite** ei ole vaja, sest süsteem juba vastab kõigile tehnilistele ja turvanõuetele. Nagu artikli 18 lõikes 2 ette nähtud, saavad Euroopa kodanikualgatusete

⁽³¹⁾ Euroopa kodanikualgatused „Ühtekuuluvuspoliitika“, „Stop finning“ („Ei uimepüügile“) ja „Julmust vältiv kosmeetika“.

⁽³²⁾ Euroopa kodanikualgatused „Päästkem mesilased ja põllumajandustootjad!“ ja „Fur Free Europe“ („Euroopa karusnahast priiks“).

⁽³³⁾ Neli vastanut kuuest, kes olid kasutanud veebipõhist toetusavalduste kogumise kesksüsteemi, ning neli vastanut seitsmest, kes olid kasutanud veebipõhist toetusavalduste kogumise üksiksüsteemi.

⁽³⁴⁾ Kaks vastanut kuuest, kes olid kasutanud veebipõhist toetusavalduste kogumise kesksüsteemi, ning kolm vastanut seitsmest, kes olid kasutanud veebipõhist toetusavalduste kogumise üksiksüsteemi.

⁽³⁵⁾ Andmete töötlemist käsitleva ühisvastutuse lepingu kohaselt vastutab komisjon nende isikuandmete eest, mis on kogutud veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi kaudu, samal ajal kui Euroopa kodanikualgatusete korraldajad vastutavad üksnes paberil kogutud isikuandmete kaitse eest.

korraldajad süsteemi kasutada ka **toetajate e-posti aadresside** kogumiseks ja seega hoida enda võrgustikku oma Euroopa kodanikualgatuse edusammudega kursis. Süsteem on täielikult ligipääsetav puuetega inimestele (koosõlas artikli 2 lõikega 2 ja artikli 10 lõikega 1).

Esimese Euroopa kodanikualgatuse määruse alusel vastutasid Euroopa kodanikualgatuste korraldajad täielikult toetusavalduste liikmesriikidele kontrollimiseks edastamise eest. Muudetud Euroopa kodanikualgatuse määruse kohaselt on komisjon kodanike isikuandmete turvalisuse tagamiseks kogu Euroopa kodanikualgatuse tsükli jooksul (alates andmete kogumisest kuni nende edastamiseni liikmesriikidele) välja töötanud **failivahetusteenuse**, mis hõlbustab veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi kaudu kogutud toetusavalduste turvalist otspunktkrüpteerimise abil liikmesriikide ametiasutustele kontrollimiseks edastamist. Seda rakendust saab kasutada ka skaneeritud pabertoetusavalduste edastamiseks. Kuigi muudetud õigusnormid seda ei nõua, leppisid komisjon ja liikmesriigid kokku, et nimetatud vahendit saavad kasutada ka Euroopa kodanikualgatused, mis registreeriti vanade õigusnormide alusel või mis kasutavad üksiksüsteeme⁽³⁶⁾. Komisjon koostas põhjalikud suunised ja korraldas koos liikmesriikidega failivahetusteenuse kasutamise ning sellega seotud era- ja avalike võtmete haldamise ulatusliku katsetamise. Ta pidas korraldajatega ka koosolekuid, et aidata neid selliste toetusavalduste krüpteerimise ja üleslaadimise protsessis, mida ei ole kogutud veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi kaudu.

Kogumissüsteemi kõrgetasemeline turvalisus tagab kodanike isikuandmete turvalise krüpteerimise ja töötlemise alates hetkest, mil need sisestatakse kogumissüsteemi, kuni hetkeni, mil need jõuavad liikmesriikide ametiasutustesse kontrollimiseks. Komisjon pakub teavet ja koolitust veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi kasutamise teemal (veebiseminarid, veebijuhendid ja videod). Lisaks konsulteerib komisjon koosõlas Euroopa kodanikualgatuse määruse artikli 10 lõikega 5 kasutajate ja sidusrühmadega korrapäraselt süsteemi edasise täiustamise üle.

Mõned peamised veebipõhisesse toetusavalduste kogumise kesksüsteemi alates 2020. aastast tehtud täiustused on järgmised.

- **Turvalisus:** süsteem tagab isikuandmete otspunktkrüpteerimise kõigis töötlemisetappides; üldiselt ajakohastatakse turvaelemente regulaarselt koosõlas [komisjoni otsuse \(EL, Euratom\) 2017/46](#) (Euroopa Komisjoni side- ja infosüsteemide turvalisuse kohta)⁽³⁷⁾ alusel välja töötatud eeskirjade, standardite ja suunistega.
- Kodanikelt kogutud andmete kvaliteet on paranenud **pärast seda, kui rakendati** nende 18 liikmesriigi isikut tõendavate dokumentide **vormi ja kontrollsummat** käsitlevad õigusnormid, kes nõuavad toetusvormil isikukoodi esitamist, vähendades nii toetusavalduste tagasilükkamise riski ja hõlbustades liikmesriikide kontrolliprotsessi.
- **E-identimise integreerimine:** alates muudetud õigusnormide jõustumisest on 16 liikmesriigi riiklikud e-identimise süsteemid integreeritud veebipõhisesse

⁽³⁶⁾ Vahendit kasutati kahe esimese Euroopa kodanikualgatuse määruse alusel registreeritud Euroopa kodanikualgatuse „Päästkem mesilased ja põllumajandustootjad!“ ja „End the Cage Age“ („Lõpp puurijastule“) puhul.

⁽³⁷⁾ ELT L 006, 11.1.2017, lk 40.

toetusavalduste kogumise kesksüsteemi, võimaldades kodanikel anda allkirja oma isikuandmeid käsitsi sisestamata. Veebipõhiste toetusavalduste kogumise üksiksüsteemide puhul niisugust võimalust ei olnud.

- **Kasutatavuse parandused** pärast sidusrühmadega konsulteerimist ning kasutatavuse ja juurdepääsetavuse uuringut; eelkõige on veelgi täiustatud veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi mobiiliversiooni, mis lihtsustab kodanikel mobiilseadmete abil allkirja andmist.
- **Allkirjastamiselehe kohandamine:** korraldajad saavad otsustada, millist teavet nad tahavad allkirjastamiselehel näidata (oma logo, edenemisriba, mis annab reaalses teavet veebis kogutud toetusavalduste arvu kohta, kaarti, mis näitab saavutatud künniseid liikmesriikide kaupa, edenemist liikmesriikide kaupa ja hiljutisi toetajaid: liikmesriiki ja kuupäeva).
- **Andmekaitseõuete täitmine:** spetsiaalne vastutava töötaja moodul võimaldab komisjonil täita enda kui vastutava töötaja kohustusi, mis tulenevad [määrusest \(EL\) 2018/1725](#), mis käsitleb liidu institutsioonides töödeldavate isikuandmete kaitset,⁽³⁸⁾ ja andmesubjektide taotlustele kiiresti vastata.
- Korraldajatele veebianalüütika (andmed nende algatuse veebilehe külastatavuse kohta) ja algatusega seotud muu asjakohase **statistika** pakkumine, mis võimaldab neil hinnata oma kampaaniate tulemuslikkust.

Kodanikud, kes on kasutanud veebipõhist toetusavalduste kogumise kesksüsteemi, on avaldanud suurt rahulolu süsteemiga: üle 93 % lahkumisküsitlusele vastanutest märkis, et Euroopa kodanikualgatust oli seda süsteemi kasutades lihtne või väga lihtne toetada; suur osa vastanutest andis Euroopa kodanikualgatusele süsteemi abil allkirja andmist seletava teabe selgusele väga hea hinnangu ning enamik vastanuid oli süsteemi kaudu esitatud isikuandmete turvalisuses kindel. Ligikaudu 8 % lahkumisküsitluse täitnud kasutajatest teatas asjakohasest puudest ja nende üldine rahulolu oli samuti suur (nad andsid keskmiselt 8 punkti 10st).

3.4.3. E-identimise kasutamine (Euroopa kodanikualgatuse määruse artikli 10 lõige 4)

Üks veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi peamisi elemente on võimalus integreerida süsteemi riiklikud e-identimise vahendid, millega kodanikud on riiklikul tasandil tuttavad, vähendades seega isikuandmete kodeerimisel vigade tekkimise ohtu. Liikmesriigid peavad tagama, et nende kodanikud saaksid toetada Euroopa kodanikualgatusi veebis, kasutades teatatud e-identimise vahendeid või e-allkirja [määruse \(EL\) nr 910/2014](#) (eIDASe määrus) tähenduses⁽³⁹⁾.

⁽³⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39–98).

⁽³⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta [määrus \(EL\) nr 910/2014](#) e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ (ELT L 257, 28.8.2014, lk 73–114).

16 liikmesriiki on juba lõpetanud oma riiklike e-identimise süsteemide integreerimise veebipõhisesse toetusavalduste kogumise kesksüsteemi. Veel viies liikmesriigis (Bulgaaria, Taani, Prantsusmaa, Poola ja Sloveenia) tegeletakse veel oma riiklike e-identimise süsteemide kättesaadavaks tegemisega eIDASe määruse alusel, mis on esimene samm komisjoni veebipõhise toetusavalduste kogumise süsteemiga integreerimise suunas.

Tabel 4: E-identimise veebipõhisesse toetusavalduste kogumise kesksüsteemi integreerimise hetkeseis (november 2023)

Võimaldavad e-identimist	Belgia, Tšehhi, Saksamaa, Eesti, Hispaania, Horvaatia, Itaalia, Läti, Leedu, Luksemburg, Malta, Madalmaad, Austria, Portugal, Slovakkia, Rootsi
Integreerimine pooleli	Bulgaaria, Taani, Prantsusmaa, Poola, Sloveenia
Ei võimalda e-identimist	Iirimaa, Kreeka, Küpros, Ungari, Rumeenia, Soome

Nii Euroopa kodanikualgatuse korraldajad kui ka kodanikud teatasid oma vastustes küsitlusele, et nad peavad oluliseks uute e-identimise lahenduste, nagu eID ja e-allkirja kasutamise võimaldamist Euroopa kodanikualgatuste toetamiseks.

See on endiselt marginaalne (2 % veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi kaudu alates 2020. aastast kogutud allkirjade koguarvust), kuid e-identimise kaudu kogutud allkirjade osakaal (2023. aastal 5 %) suureneb, sest aina rohkem liikmesriike on teinud need vahendid oma kodanikele kättesaadavaks. Euroopa digiidentiteedikukru⁽⁴⁰⁾ kavandatud kasutuselevõtu eesmärk on kiirendada selliste tehnoloogiate kasutuselevõttu kõikides liikmesriikides ja seega hõlbustada kodanike ja kogukondade osalemist. Komisjon kutsub Euroopa kodanikualgatuse eksperdirühma raames ka liikmesriike üles andma regulaarselt aru edusammudest, mida nad on teinud e-identimise rakendamisel oma riigis.

3.4.4. Veebipõhiste toetusavalduste kogumise üksiksüsteemide sertifitseerimine

Saksamaa ametiasutus⁽⁴¹⁾ sertifitseeris veebipõhised toetusavalduste kogumise üksiksüsteemid nende kuue Euroopa kodanikualgatuse jaoks, mis registreeriti pärast 1. jaanuari 2020 ja mis kasutasid selliseid süsteeme. Oma tagasisides avaldas Saksamaa ametiasutus arvamust, et nende süsteemide sertifitseerimise ühekuuline tähtaeg on liiga lühike. Ta rõhutas ka, et võrreldes veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemiga nõuab toetusavalduste kogumise üksiksüsteemide sertifitseerimine kõigilt liikmesriikidelt ebaproportsionaalselt suuri jõupingutusi, sest igäüks neist peab rakendama asjaomaseid menetlusi ja investeerima

⁽⁴⁰⁾ [Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust \(EL\) nr 910/2014 seoses Euroopa digiidentiteedi raamistiku kehtestamisega](#), COM(2021) 281 final.

⁽⁴¹⁾ [BSI - Erteilte Bescheinigungen über die Übereinstimmung individueller Online-Sammelsysteme mit der Verordnung \(EU\) 2019/788 \(bund.de\)](#)

ressursse, et teha sertifitseerimine tähtjaks. Oma tagasisides kordas Saksamaa, et toetab nende süsteemide kasutamise järkjärgulist lõpetamist 31. detsembriks 2022 kooskõlas Euroopa kodanikualgatuse määruse artikli 11 lõikega 7.

Veebiküsitlusele vastanud Euroopa kodanikualgatuste korraldajad leidsid, et veebipõhise taotlusavalduste kogumise üksiksüsteemi sertifitseerimiseks vajalike tehniliste kirjelduste järgimine ja süsteemi riikide ametiasutuste poolt sertifitseerida laskmine oli suhteliselt keeruline.

3.4.5. Korraldajate veebipõhiste taotlusavalduste kogumise üksiksüsteemide kasutamise võimaluse võimaliku taastamise hindamine

Oma resolutsioonis Euroopa kodanikualgatust käsitlevate määruste rakendamise kohta⁽⁴²⁾ kutsus Euroopa Parlament komisjoni üles hindama, kas saaks taastada korraldajate võimaluse kasutada veebipõhiseid toetusavalduste kogumise üksiksüsteemi. Selle võimaluse hindamiseks analüüsis komisjon kolme valdkonda.

i. Veebipõhiste toetusavalduste kogumise üksiksüsteemide kasutamine

Teise Euroopa kodanikualgatuse määruse vastuvõtmisele eelnenud läbirääkimiste käigus otsustasid kaasseadusandjad veebipõhiste toetusavalduste kogumise üksiksüsteemide kasutamise 2022. aasta lõpuks järk-järgult lõpetada. Ajavahemikul 2020. aasta jaanuarist kuni 2022. aasta detsembrini (kui oli veel võimalik valida) otsustasid 26st registreeritud Euroopa kodanikualgatusest kuus (23 %) OpenECI süsteemi kasuks. Viimasel valikuvõimalusega aastal (2022) kasutasid kümnest registreeritud Euroopa kodanikualgatusest ainult kahe korraldajad veebipõhist taotlusavalduste kogumise üksiksüsteemi. Need arvud näitavad selgelt, et **nõudlus kesksüsteemile alternatiivse süsteemi järele on suhteliselt piiratud**. Selliste süsteemide kasutamine tekitab ka hulga probleeme ja halduskoormust nii liikmesriikidele⁽⁴³⁾ kui ka Euroopa kodanikualgatuste korraldajatele.

ii. Euroopa kodanikualgatuse korraldajate koormus

Veebipõhise taotlusavalduste kogumise üksiksüsteemi kasutamine tekitab Euroopa kodanikualgatuste korraldajatele selle arendamise, haldamise ja sertifitseerimisega⁽⁴⁴⁾ seotud lisakulusid võrreldes veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemiga, mis on tasuta valmislahendus. Euroopa kodanikualgatuste korraldajad on ka veebipõhiste toetusavalduste kogumise üksiksüsteemide kaudu kogutud isikuandmete ainsad vastutavad töötajad. Veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi korral lasub see vastutus peaaegu täielikult komisjonil, kellele on usaldatud süsteemi haldamine.

⁽⁴²⁾ Euroopa Parlamendi 13. juuni 2023. aasta resolutsioon Euroopa kodanikualgatust käsitlevate määruste rakendamise kohta (2022/2206(INI)), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0230_EN.html

⁽⁴³⁾ Vt ka punkt 3.4.4 eespool.

⁽⁴⁴⁾ Euroopa kodanikualgatuse määruse artiklis 11 sätestatud sertifitseerimismenetluse eesmärk on tagada, et veebipõhised toetusavalduste kogumise üksiksüsteemid vastaksid [komisjoni 22. oktoobri 2019. aasta rakendusmääruses \(EL\) 2019/1799](#) (ELT L 274, 28.10.2019, lk 3) ette nähtud tehnilistele kirjeldustele.

Veebipõhiste toetusavalduste kogumise üksiksüsteemide uuesti kasutuselevõtmisega kaasneb **Euroopa kodanikualgatuste korraldajatele lisakoormus seoses kohaldatavatele tehnilistele kirjeldustele vastavuse tagamisega**, sest neid süsteeme tuleks regulaarselt auditeerida, et tagada pidev vastavus kogu kogumisperioodi jooksul.

Komisjon on uurinud konkreetseid vajadusi, mida Euroopa kodanikualgatuste korraldajad on nimetanud alternatiivsete süsteemide valimise põhjusena. Kõige sagedamini mainitud põhjus on võimalus manustada see süsteem kolmandate isikute veebisaitidele, võimaldades seega koguda allkirju eri sisenemiskohtade kaudu. Komisjon tellis seepärast väliselt IT-uuringute rühmalt uuringu,⁽⁴⁵⁾ et selgitada välja, kas veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi jaoks on olemas manustatavaid lahendusi, mida komisjon saab Euroopa kodanikualgatuste korraldajatele pakkuda ning mis tagavad Euroopa kodanikualgatuse määruse kohase turvalisuse ja isikuandmete kaitse, ning et hinnata selliste lahenduste mõju tegevusele ja eelarvele. Uuringu tulemusel selgus, et toetusavalduste detsentraliseeritud kogumisega mitmel tundmatute kolmandate isikute veebisaidil kaasnevad märkimisväärsed turva- ja andmekaitseriskid. Neil juhtudel, kui Euroopa kodanikualgatuste korraldajad teatasid, et nad olid manustanud veebipõhise toetusavalduste kogumise üksiksüsteemi mitmele veebisaidile, märkisid sertifitseerimisasutused, et neile ei olnud sellistest sertifitseeritud süsteemi olulistest muudatustest teatatud. Muudatustest teatamine võimaldaks neil hinnata, kas need muudatused vastavad (endiselt) [komisjoni rakendusmäärusega \(EL\) 2019/1799](#)⁽⁴⁶⁾ ette nähtud tehnilistele kirjeldustele, sealhulgas turva- ja andmekaitseõuetele.

Võttes arvesse välisekspertide järeldusi, tuleks veebipõhiste toetusavalduste kogumise üksiksüsteemide uuesti kasutuselevõtmisel sertifitseerida kõik veebisaidid, kuhu need manustatakse, ja oleks vaja regulaarse auditeerimise mehhanismi, et kontrollida, kas asjakohased kampaaniaks kasutatavad veebisaidid vastavad nõuetele kogu kogumisperioodi jooksul. Sellega kaasneksid Euroopa kodanikualgatuste korraldajatele lisakulud ja -koormus⁽⁴⁷⁾.

iii. Liikmesriikide koormus

Veebipõhise toetusavalduste kogumise üksiksüsteemi peavad sertifitseerima selle liikmesriigi pädevad asutused, kus andmeid säilitatakse. Viimase reformi käigus jättis komisjon oma ettepanekus alles Euroopa kodanikualgatuste korraldajate võimaluse kasutada veebipõhiseid toetusavalduste kogumise üksiksüsteeme. Kaasatud andjad jätsid selle sätte siiski

⁽⁴⁵⁾ <https://citizens-initiative.europa.eu/sites/default/files/2023-11/Study%20on%20Technical%20Solutions%20for%20Organisers%20of%20European%20Citizens%20Initiatives.pdf>

⁽⁴⁶⁾ [Komisjoni 22. oktoobri 2019. aasta rakendusmäärus \(EL\) 2019/1799](#), millega vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2019/788 kodanikualgatuse kohta kehtestatakse toetusavalduste kogumise veebipõhiste üksiksüsteemide tehnilised kirjeldused (ELT L 274, 28.10.2019, lk 3).

⁽⁴⁷⁾ Euroopa kodanikualgatuste korraldajate rakendus- ja hoolduskulud varieeruvad olenevalt välisekspertide aruandes käsitletud manustatava lahenduse laadist. Kui Euroopa kodanikualgatuste korraldajad peavad kaasama väliseksperte, siis lihtsaim lahendus maksab keskmiselt 9 650 eurot esmase ühekordse rakendamise eest ja edaspidi 6 500 eurot hoolduskulude eest aastas. Need kulud põhinevad süsteemi manustamisel kolmele kampaaniaks kasutatavale veebisaidile (mida välisuuringus soovitatakse maksimaalselt kasutada, arvestades kaasnevaid olulisi turva- ja andmekaitseriske). Hoolduskulud suureneksid eeldatavasti lineaarselt, kui lahendus manustatakse rohkem kui kolmele veebisaidile. Need arvud ei sisalda ei komisjoni kantavaid arendus- ja hoolduskulusid ega liikmesriikide sertifitseerimis- ja auditeerimiskulusid kogu kogumisperioodil.

seadusandlike läbirääkimiste käigus ettepanekust välja. Seetõttu lõpetati järk-järgult veebipõhiste toetusavalduste kogumise üksiksüsteemide kasutamine ja neid said kasutada üksnes need Euroopa kodanikualgatused, mis olid registreeritud enne 1. jaanuari 2023. **Nende süsteemide uuesti kasutuselevõtmisega taastekiks liikmesriikide kohustus neid sertifitseerida.** Eespool mainitud välisuuringus jõuti järeldusele, et kõige tõhusam viis allkirjade detsentraliseeritud kogumisega seotud turva- ja andmekaitseriskide kontrollimiseks oleks luua uus sertifitseerimis-/auditeerimismehhanism, mille tehnilised nõuded oleksid võrreldavad komisjoni rakendusmääruses (EL) 2019/1799 kõnealuste üksiksüsteemide jaoks varem ette nähtud nõuetega (kuid neist rangemad). Uuringu tulemusel jõuti ka järeldusele, et auditeerimise keerukus ja kulud võivad riikide ametiasutusi ülemäära koormata⁽⁴⁸⁾.

Võttes arvesse mõju, mida veebipõhiste toetusavalduste kogumise üksiksüsteemide uuesti kasutusele võtmine liikmesriikidele avaldab, konsulteeris komisjon Euroopa kodanikualgatuse eksperdirühmas esindatud riikide ametiasutusega. Nende tagasiside näitab, et liikmesriikide seisukoht ei ole alates teise Euroopa kodanikualgatuse määruse üle peetud seadusandlikest läbirääkimistest muutunud. Ülekaalus oli arvamus, et veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi kasutuselevõtt on olnud positiivne samm, sest see tagab andmete turvalisuse ja nende turvalise edastamise ning võimaldab kiiremat kontrolliprotsessi. Seda süsteemi saaks tulevaste vajaduste rahuldamiseks veelgi täiustada. Mitu liikmesriiki märkisid, et veebipõhiste toetusavalduste kogumise üksiksüsteemide uuesti kasutuselevõtmine oleks ebatõhus ja kulukas, sest iga liikmesriik peaks tagama nende süsteemide õigeaegseks sertifitseerimiseks vajalike ressursside aastaringse kättesaadavuse. Mõni liikmesriik märkis ka, et kogutud toetusavalduste kontrollimine veebipõhise toetusavalduste kogumise üksiksüsteemi kaudu on keerulisem ja aeganõudvam, sest kogutud andmete kvaliteet võib varieeruda. Liikmesriikidepoolse sertifitseerimisega kaasneks ka ebaühtlase rakendamise oht.

Komisjoni hinnang

Olles hinnanud kolme eespool kirjeldatud valdkonda ja võttes arvesse: i) mis tahes toetusavalduste veebipõhise kogumise detsentraliseeritud lahenduse märkimisväärseid turva- ja andmekaitseriske; ii) Euroopa kodanikualgatuste korraldajate ja riiklike haldusasutuste võimalikku märgatavat koormust ja sellega seotud kulusid rangete turva- ja andmekaitseenormide järgimise tagamise tõttu ning iii) kesksüsteemi kättesaadavust, mis tagab kõrgetasemelise turvalisuse ja andmekaitse, **on komisjon jõudnud järeldusele, et veebipõhiste toetusavalduste kogumise üksiksüsteemide uuesti kasutuselevõtmine ei ole otstarbekas**, sest see oleks vastuolus eesmärgiga muuta Euroopa kodanikualgatus juurdepääsetavamaks ja vähem koormavaks.

⁽⁴⁸⁾ Välisuuringu kohaselt on iga manustatava lahenduse sertifitseerimise esmane ühekordne kulu enne toetusavalduste kogumise algust 10 000 eurot. Uuringus soovitati ka riiklikel sertifitseerivatel asutustel auditeerida korraldajate veebisaiti ja manustatavat lahendust 12kuulise kogumisprotsessi jooksul iga nelja kuu tagant. Need kulud on prognooside kohaselt 3 250 eurot ühe veebisaidi ühe auditi kohta (kui selle teeb eraettevõtja). Tehniliselt keerukama lahenduse puhul on soovitatav teha korrapärane koodiaudit, mis maksab keskmiselt veel 6 500 eurot ühe veebisaidi ühe auditi kohta.

3.5. Kontrollietapp

Alates 1. jaanuarist 2020 on seitse Euroopa kodanikualgatust läbinud kontrollimenetluse, mis nõuab riikide ametiasutustelt nende kodanikelt kogutud toetusavalduste kehtivuse tõendamist. Need on „End the Cage Age“ („Lõpp puuriajastule“)⁽⁴⁹⁾, „Eat original! Unmask your food“*, „Ühtekuuluvuspoliitika“*, „Päästkem mesilased ja põllumajandustootjad!“*, „Stop finning“ („Ei uimepüügile“), „Julmust vältiv kosmeetika“ ja „Fur Free Europe“ („Euroopa karusnahast priiks“). Teise Euroopa kodanikualgatuse määruse alusel registreeritud Euroopa kodanikualgatuste korraldajad peavad edastama kogutud toetusavaldused kolme kuu jooksul pärast kogumisperioodi lõppu⁽⁵⁰⁾. See on muutnud kontrolliprotsessi prognoositavamaks ja võimaldanud liikmesriikide ametiasutustel oma ressursse kontrolliprotsessis osalemiseks paremini planeerida. Kontrolliprotsessi tulemused olid positiivsed seitsmest Euroopa kodanikualgatusest kuue puhul. Kontrolliprotsessi tulemused ei võimaldanud Euroopa kodanikualgatusel „Eat original“ saada kokku nõutud arvu allkirju seitsmes liikmesriigis⁽⁵¹⁾.

Pädevad asutused kontrollivad toetusavaldusi riigisisese õiguse ja tavade kohaselt kooskõlas Euroopa kodanikualgatuse määruse artikli 12 lõikega 4. Komisjon annab liikmesriikidele suuniseid Euroopa kodanikualgatuse määruse praktiliseks rakendamiseks, sealhulgas kontrollietapi elluviimiseks. Liikmesriigid võivad vastu võtta konkreetsed riigisisese rakendussätted, mis võivad hõlmata ka kontrollimenetlust. Nendest teatatakse komisjonile ja need avaldatakse [Euroopa kodanikualgatuse veebisaidil](#)⁽⁵²⁾.

Kontrollimetoodika kohta teatasid 14 liikmesriiki (Bulgaaria, Tšehhi, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Horvaatia, Küpros, Läti, Ungari, Austria, Poola, Rumeenia, Sloveenia ja Slovakkia), et nad olid **kontrollinud põhjalikult** kõiki toetusavaldusi, samal ajal kui 11 (Belgia, Taani, Saksamaa, Eesti, Iirimaa, Itaalia, Leedu, Luksemburg, Portugal, Soome ja Rootsi) teatasid, et nad olid kontrollimisel kasutanud **juhuvalimit**⁽⁵³⁾. Mis puudutab kontrolliprotsessiks kasutatava riikliku registri liiki, siis enamik riike (Belgia, Bulgaaria, Tšehhi, Taani, Saksamaa, Eesti, Itaalia, Küpros, Leedu, Läti, Luksemburg, Ungari, Austria, Poola, Portugal, Rumeenia, Sloveenia, Slovakkia, Soome ja Rootsi) kasutab rahvastikuregistrit⁽⁵⁴⁾, samal ajal kui mõni liikmesriik (Iirimaa, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa ja Horvaatia) kasutab valijate registrit.

Riikide ametiasutuste teatel olid kõige sagedasemad kontrollimisel avastatud õigusnormide rikkumised, mis viisid toetusavalduste kehtetuks tunnistamiseni, sageduse järgi kahanevas järjekorras järgmised: 1) isikuandmete puudumine või muud vead, mis takistavad ametiasutustel allakirjutanu isikut identimast; 2) mitu toetusavaldust ühe allakirjutanu kohta

⁽⁴⁹⁾ * = registreeritud esimese Euroopa kodanikualgatuse määruse alusel.

⁽⁵⁰⁾ Euroopa kodanikualgatuse määruse artikli 12 lõige 2.

⁽⁵¹⁾ Euroopa kodanikualgatuse korraldajad vaidlustasid ühe riikliku otsuse liikmesriigi kohtus, kuid edutult.

⁽⁵²⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/how-it-works/implementation-national-level_en

⁽⁵³⁾ Madalmaade ja Malta kohta ei ole asjaomased asutused andmeid esitanud.

⁽⁵⁴⁾ Portugal valis küsitluses vastuseks „muud registrid“ ja osutas „isikute identimise andmebaasile“, mis on käesolevas aruandes võrdsustatud rahvastikuregistriga.

ning 3) vormil esitatud isikuandmete vastuolulisus (sealhulgas pabervormidel puuduvad andmed). Failivahetusteenuse kasutamine ja toetusavalduste veebis kogumine on kontrolliprotsessi hõlbustanud. Üldiselt on liikmesriigid komisjoni pakutavate failivahetussüsteemi käsitlevate juhendmaterjalidega rahul või väga rahul. Mitu riikide ametiasutust teatas, et protsess on sujuvam ja ühtlasem, kui andmed edastatakse otse komisjoni veebipõhisest toetusavalduste kogumise kesksüsteemist.

Euroopa kodanikualgatuste korraldajad leidsid küsitlusele vastates, et kontrollimenetlus on üldiselt tõhus, kuid märkisid, et mõne liikmesriigi vastused hilinesid.

3.6. Läbivaatamine ja järelmeetmed

Alates 1. jaanuarist 2020 on pärast üle ühe miljoni allkirja kogumist komisjonile läbivaatamiseks esitatud **kuus kehtivat** Euroopa kodanikualgatus⁽⁵⁵⁾. Komisjon vastas neist viiele, kuues vastus on kavas vastu võtta 14. detsembriks 2023. Edukate algatuste komisjonile esitamise kolmekuuline tähtaeg⁽⁵⁶⁾ on andnud kodanikele ja institutsioonidele rohkem kindlust algatuste järelmeetmete suhtes, lahendades seega esimese Euroopa kodanikualgatuse määruse rakendamisel kordunud probleemi, mida kirjeldati 2015. ja 2018. aasta aruandes⁽⁵⁷⁾.

1) „**Minority SafePack – miljon allkirja Euroopa mitmekesisuse toetuseks**“⁽⁵⁸⁾

Selle Euroopa kodanikualgatusega kutsuti üles võtma vastu õigusakte, millega parandada rahvus- ja keelevähemustesse kuuluvate isikute kaitset ning edendada ELis kultuurilist ja keelelist mitmekesisust. Korraldajad esitasid Euroopa kodanikualgatuse komisjonile 10. jaanuaril 2020. Algatusele oli kogutud 1 128 422 kehtivat toetusavaldust ja saadud kokku vajalik arv allkirju 11 liikmesriigis. Korraldajad kohtusid 5. veebruaril 2020 Euroopa Komisjoni väärtuste ja läbipaistvuse valdkonna asepresidendi Věra Jourová ning innovatsiooni, teaduse, kultuuri, hariduse ja noorte voliniku Mariya Gabrieliga. 15. oktoobril 2020 tutvustasid korraldajad oma Euroopa kodanikualgatus ja selle ettepanekuid Euroopa Parlamendis avalikul kuulamisel. Seda Euroopa kodanikualgatus arutati ka Euroopa Parlamendi 14. detsembri 2020. aasta täiskogu istungil. Euroopa Parlament avaldas sellele Euroopa kodanikualgatusele toetust 17. detsembril 2020 vastu võetud [resolutsioonis](#)⁽⁵⁹⁾.

Komisjon võttis oma vastuse Euroopa kodanikualgatusele vastu 14. jaanuaril 2021 ([komisjoni teatis C\(2021\) 171](#)⁽⁶⁰⁾). Komisjon hindas kõiki üheksat ettepanekut eraldi, võttes arvesse subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet. Kuigi täiendavate õigusaktide ettepanekut ei

⁽⁵⁵⁾ Kolm on registreeritud esimese ja kolm teise Euroopa kodanikualgatuse määruse alusel.

⁽⁵⁶⁾ Euroopa kodanikualgatuse määruse artikkel 13.

⁽⁵⁷⁾ Esimene määruse (EL) nr 211/2011 (kodanikualgatuse kohta) kohaldamise aruanne, COM(2015) 145 final: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/COM\(2015\)145_0/de0000000349456?rendition=false](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/COM(2015)145_0/de0000000349456?rendition=false); teine määruse (EL) nr 211/2011 (kodanikualgatuse kohta) kohaldamise aruanne, COM(2018) 157 final: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0157>

⁽⁵⁸⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2017/000004_et

⁽⁵⁹⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0370_ET.html

⁽⁶⁰⁾ Komisjoni teatis, milles käsitletakse Euroopa kodanikualgatus „Minority SafePack – miljon allkirja Euroopa mitmekesisuse toetuseks“, C(2021) 171 final: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/C\(2021\)171_0/de0000000036104?rendition=false](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/C(2021)171_0/de0000000036104?rendition=false)

tehtud, rõhutati komisjoni vastuses, et juba kehtivate õigusaktide ja poliitikapõhimõtete täielik rakendamine peaks tagama võimsa meetmete kogumi, mis toetab Euroopa kodanikualgatuse eesmäärke. Komisjon jälgib asjakohaste algatuste rakendamist ja jätkab nendes valdkondades poliitikameetmete võtmist⁽⁶¹⁾.

2021. aasta aprillis esitasid Euroopa kodanikualgatuse korraldajad Üldkohtule komisjoni teatise C(2021) 171 peale tühistamishagi. Oma 9. novembri 2022. aasta otsuses⁽⁶²⁾ jättis Üldkohus Euroopa kodanikualgatuse korraldajate nõude rahuldamata. Üldkohus asus seisukohale, et komisjon oli täitnud oma põhjendamiskohustuse, kui ta leidis teatise esitamisel, et asjaomase Euroopa kodanikualgatuse eesmärkide saavutamiseks ei ole täiendavat õigusakti vaja, sest ELi institutsioonid on selle Euroopa kodanikualgatusega hõlmatud valdkondades juba algatusi ette võtnud ja komisjon jälgib nende rakendamist. Euroopa kodanikualgatuse korraldajad esitasid selle otsuse peale 21. jaanuaril 2023 Euroopa Kohtule apellatsioonkaebuse (kohtuasi C-26/23 P).

2) „End the Cage Age“ („Lõpp puurijastule“)⁽⁶³⁾

Selle Euroopa kodanikualgatusega kutsuti üles **eetilisematele ja kestlikumatele põllumajandussüsteemidele üle minema**, sealhulgas kehtivaid ELi loomade heaolu alaseid õigusnorme läbi vaatama. Euroopa kodanikualgatus esitati komisjonile 2. oktoobril 2020. Algatusele oli kogutud 1 397 113 kehtivat toetusavaldust ja saadud kokku vajalik arv allkirju 18 liikmesriigis. Euroopa kodanikualgatuse korraldajad kohtusid 30. oktoobril 2020 Euroopa Komisjoni väärtuste ja läbipaistvuse valdkonna asepresidendi Věra Jourová ning tervishoiu ja toiduohutuse voliniku Stella Kyriakidesega. 15. aprillil 2021 toimus Euroopa Parlamendis avalik kuulamine. Euroopa kodanikualgatus arutati Euroopa Parlamendi täiskogu istungil 10. juunil 2021. Euroopa Parlament avaldas sellele Euroopa kodanikualgatusele toetust samal päeval vastu võetud resolutsioonis⁽⁶⁴⁾.

Komisjon võttis oma vastuse⁽⁶⁵⁾ sellele Euroopa kodanikualgatusele vastu 30. juunil 2021. Ta teatas kavatsusest võtta 2023. aasta lõpuks vastu seadusandlik ettepanek, et järk-järgult lõpetada ja lõpuks keelata puurisüsteemide kasutamine kõigi Euroopa kodanikualgatuses nimetatud loomade puhul tingimustel, mis määratakse kindlaks Euroopa Toiduohutusameti arvamuste ning mõju hindamise ja avaliku konsultatsiooni tulemuste põhjal. Komisjon hindab nüüd hoolikalt olulisi aspekte, et üleminek puurivabale põllumajandusele oleks põllumajandussektori ja meie toidusüsteemide jaoks, sealhulgas toiduga kindlustatuse seisukohast kestlik.

⁽⁶¹⁾ Ajakohastatud teavet järeelmeetmete kohta avaldatakse regulaarselt Euroopa kodanikualgatuste registris algatuse lehel: https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000004/minority-safepack-one-million-signatures-diversity-europe_et

⁽⁶²⁾ Üldkohtu 9. novembri 2022. aasta otsus Citizens' Committee of the European Citizens' Initiative „Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe“ vs. Euroopa Komisjon, T-158/21, ECLI:EU:T:2022:696: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62021TJ0158>

⁽⁶³⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2018/000004_et

⁽⁶⁴⁾ Euroopa Parlamendi 10. juuni 2021. aasta resolutsioon Euroopa kodanikualgatuse „Lõpp puurijastule!“ kohta (2021/2633(RSP)): https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0295_EN.html

⁽⁶⁵⁾ Komisjoni teatis Euroopa kodanikualgatuse „Lõpp puurijastule“ kohta, C(2021) 4747 final: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/C\(2021\)4747_0/090166e5df30600f?rendition=false](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/C(2021)4747_0/090166e5df30600f?rendition=false)

Käimasoleva mõjuhindamise esialgsed tulemused näitavad, et üleminek puurivabadele süsteemidele nõuab mitme põllumajandusparameetri kohandamist, näiteks loomade keskkonna rikastamist ja neile rohkema ruumi võimaldamist, et tagada loomade paremad heaolutingimused. Tuleb teha täiendavaid konsultatsioone seoses kulude, ülemineku perioodi sobiva pikkuse ja asjakohaste impordimeetmetega. Et tagada sobiv tasakaal loomade heaolu ja sotsiaal-majandusliku mõju vahel, peab järkjärguline puuridest loobumine käima käsikäes muude loomade heaolu meetmetega põllumajandusettevõtte tasandil. Ettevalmistused seega jätkuvad, sealhulgas ELi põllumajanduse tulevikku käsitleva strateegilise dialoogi raames.

3) „Päästkem mesilased ja põllumajandustootjad! Keskkonna puhtuse huvides muudame põllumajanduse mesilassõbralikumaks“⁽⁶⁶⁾

Selle Euroopa kodanikualgatusega kutsuti komisjoni üles esitama ettepanekut sünteetiliste pestitsiidide kasutamise järkjärgulise lõpetamise kohta 2035. aastaks, et taastada elurikkus, ja toetama põllumajandusettevõtteid ülemineku perioodil. Korraldajad esitasid Euroopa kodanikualgatuse komisjonile 7. oktoobril 2022. Algatusele oli kogutud 1 054 973 kehtivat toetusavaldust ja saadud kokku vajalik arv allkirju 11 liikmesriigis. Euroopa kodanikualgatuse korraldajad kohtusid 25. novembril 2022 Euroopa Komisjoni väärtuste ja läbipaistvuse valdkonna asepresidendi Věra Jourová ning tervishoiu ja toiduohutuse voliniku Stella Kyriakidesega. 24. jaanuaril 2023 toimus Euroopa Parlamendis avalik kuulamine. Euroopa kodanikualgatust arutati Euroopa Parlamendi täiskogu istungil 16. märtsil 2023, kuid resolutsiooni vastu ei võetud. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis seda Euroopa kodanikualgatust käsitleva arvamuse vastu 14. detsembril 2022⁽⁶⁷⁾.

Komisjon võttis oma vastuse⁽⁶⁸⁾ sellele Euroopa kodanikualgatusele vastu 5. aprillil 2023. Ta tundis selle Euroopa kodanikualgatuse üle heameelt ja tunnistas selle tähtsust, eriti omavahel seotud kliimamuutuste, reostuse ja elurikkuse kao kriisi kontekstis. Komisjon rõhutas oma seisukohta, mille kohaselt on esmatähtis tagada, et ettepanekud, mille üle kaasseadusandjad praegu läbirääkimisi peavad, võetakse vastu õigel ajal ja neid rakendatakse seejärel tõhusalt koos ühise põllumajanduspoliitikaga.

4) „Stop fining – Stop the trade“ („Ei uimepüügile ja -kaubandusele“)⁽⁶⁹⁾

Selle Euroopa kodanikualgatusega kutsuti komisjoni üles esitama ettepanekut, et „peatada ELis uimedega kauplemine, sealhulgas selliste uimede import, eksport ja transiit, mis ei ole ühes tükis looma kehaga“. Korraldajad esitasid selle Euroopa kodanikualgatuse 11. jaanuaril 2023. Algatusele oli kogutud 1 119 996 kehtivat toetusavaldust ja saadud kokku vajalik arv allkirju 15 liikmesriigis. Euroopa kodanikualgatuse korraldajad kohtusid 6. veebruaril 2023 keskkonna, ookeanide ja kalanduse voliniku Virginijus Sinkevičiusega. 27. märtsil 2023 toimus Euroopa

⁽⁶⁶⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2019/000016_et

⁽⁶⁷⁾ <https://www.eesc.europa.eu/et/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-citizens-initiative-save-bees-and-farmers>

⁽⁶⁸⁾ Komisjoni teatis Euroopa kodanikualgatuse „Päästkem mesilased ja põllumajandustootjad! Mesilassõbralik põllumajandus hoiab keskkonna tervena“ kohta, C(2023) 2320 final: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C\(2023\)2320&lang=et](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C(2023)2320&lang=et)

⁽⁶⁹⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2020/000001_et

Parlamendis avalik kuulamine. Seda Euroopa kodanikualgatust arutati 11. mail 2023 täiskogu istungil, kuid resolutsiooni vastu ei võetud.

Komisjon võttis oma [vastuse](#)⁽⁷⁰⁾ sellele Euroopa kodanikualgatusele vastu 5. juulil 2023. Ta tundis selle Euroopa kodanikualgatuse üle heameelt ja kohustus korraldama mõju hindamise, et käsitleda haide ELis turuleviimisel „ühes tükis looma kehaga“ põhimõtte kohaldamise keskkonnavalaseid, sotsiaalseid ja majanduslikke tagajärgi, ning uurima parimaid õiguslikke vahendeid üksikasjalikuma teabe nõudmiseks, et parandada asjakohast statistikat. Komisjon tõhustab ka ELi jälgitavusmeetmete rakendamise tagamist ja teeb koostööd rahvusvaheliste partneritega.

5) [„Julmust vältiv kosmeetika – loomkatsetevaba Euroopa“](#)⁽⁷¹⁾

Selle Euroopa kodanikualgatusega kutsuti komisjoni üles esitama ettepanekut, et tugevdada ja laiendada kehtivaid ELi keelde, mis puudutavad kosmeetika katsetamist loomadel ja loomadel katsetatud koostisosade turustamist, ning võtma vastu seadusandlikku ettepanekut, milles esitatakse tegevuskava kõigi loomkatsete järkjärguliseks lõpetamiseks enne praeguse komisjoni koosseisu ametiaja lõppu. Korraldajad esitasid selle Euroopa kodanikualgatuse komisjonile 25. jaanuaril 2023. Algatusele oli kogutud 1 217 916 kehtivat toetusavaldust ja saadud kokku vajalik arv allkirju 21 liikmesriigis. 17. märtsil 2023 kohtusid Euroopa kodanikualgatuse korraldajad Euroopa Komisjoni väärtuste ja läbipaistvuse valdkonna asepresidendi Věra Jourová ja siseturu voliniku Thierry Bretoniga. Euroopa Parlament korraldas selle Euroopa kodanikualgatuse avaliku kuulamise 25. mail 2023. Euroopa kodanikualgatust arutati 10. juulil 2023 täiskogu istungil, kuid resolutsiooni vastu ei võetud.

Komisjon võttis oma [vastuse](#)⁽⁷²⁾ sellele Euroopa kodanikualgatusele vastu 25. juulil 2023. Ta tundis selle Euroopa kodanikualgatuse üle heameelt ja tunnistas, et loomade heaolu teeb ELi kodanikele endiselt suurt muret, ning rõhutas ELi juhtivat rolli loomkatsete järkjärgulises lõpetamises ja loomade heaolu üldises parandamises. Sellest rollist annab eeskätt tunnistust loomkatsete täielik keelamine kosmeetikatööstuses – keeld, mis on ELis kehtinud alates 2013. aastast. Komisjon teatas, et ta avaldab uue tegevuskava, mis sisaldab nii seadusandlikke kui ka muid meetmeid, et vähendada loomkatseid veelgi ja et lõppeesmärgina mindaks kemikaaliõigusaktides (nt REACHi määrus, biotsiidimäärus, taimekaitsevahendite määrus ning inim- ja veterinaaravimeid käsitlevad õigusaktid) üle loomkatseteta õigusraamistikule, ja jätkataks loomkatsete alternatiivide jõulist toetamist. Komisjon märkis, et ta jätkab ka loomkatsete alternatiivide väljatöötamiseks tehtavate teadusuuringute jõulist toetamist ja uurib võimalust koordineerida liikmesriikide tegevust selles valdkonnas.

6) [„Fur Free Europe“ \(„Euroopa karusnahast priiks“\)](#)⁽⁷³⁾

⁽⁷⁰⁾ Komisjoni teatis Euroopa kodanikualgatuse „Ei haiuimede eemaldamisele ja uimekaubandusele!“ kohta, C(2023) 4489 final: https://citizens-initiative.europa.eu/sites/default/files/2023-07/C_2023_4489_1_EN.pdf.

⁽⁷¹⁾ <https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2021/000006> et

⁽⁷²⁾ Komisjoni teatis, milles käsitletakse Euroopa kodanikualgatust „Julmust vältiv kosmeetika – loomkatsetevaba Euroopa“, C(2023) 5041 final: https://citizens-initiative.europa.eu/sites/default/files/2023-07/C_2023_5041_EN.pdf

⁽⁷³⁾ <https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2022/000002> et

Selle Euroopa kodanikualgatusega kutsuti komisjoni üles esitama ettepanekut, et kehtestada kogu ELi hõlmav keeld pidada ja surmata loomi karusnaha tootmiseks ning viia ELi turule kasvandustest pärit karusnahka ja sellist nahka sisaldavaid tooteid. Korraldajad esitasid Euroopa kodanikualgatuse komisjonile 14. juunil 2023. Algatusele oli kogutud 1 502 319 kehtivat toetusavaldust ja saadud kokku vajalik arv allkirju 18 liikmesriigis. Euroopa kodanikualgatuse korraldajad kohtusid 20. juulil 2023 Euroopa Komisjoni väärtuste ja läbipaistvuse valdkonna asepresidendi Věra Jourová ning tervishoiu ja toiduohutuse voliniku Stella Kyriakidesega, et tutvustada oma kodanikualgatuse eesmärke. Euroopa Parlament korraldas selle algatuse avaliku kuulamise 12. oktoobril 2023 ja täiskogu arutelu toimus 19. oktoobril 2023, kuid resolutsiooni vastu ei võetud.

Komisjon võtab oma vastuse vastu 14. detsembriks 2023.

Küsitlusele vastanud Euroopa kodanikualgatuste korraldajatelt saadud tagasiside

Küsitlusele vastanud edukate Euroopa kodanikualgatuste korraldajad olid läbivaatamisetapi menetluse selguse suhtes enamasti positiivsel või neutraalsel arvamusel ning olid üldiselt rahul pakutavate võimalustega tutvustada oma Euroopa kodanikualgatust kohtumisel komisjoniga ja avalikul kuulamisel Euroopa Parlamendis. Nad leidsid ka, et komisjon oli nende eduka Euroopa kodanikualgatuse suhtes kavandatud meetmete põhjuseid selgelt, arusaadavalt ja üksikasjalikult kirjeldanud.

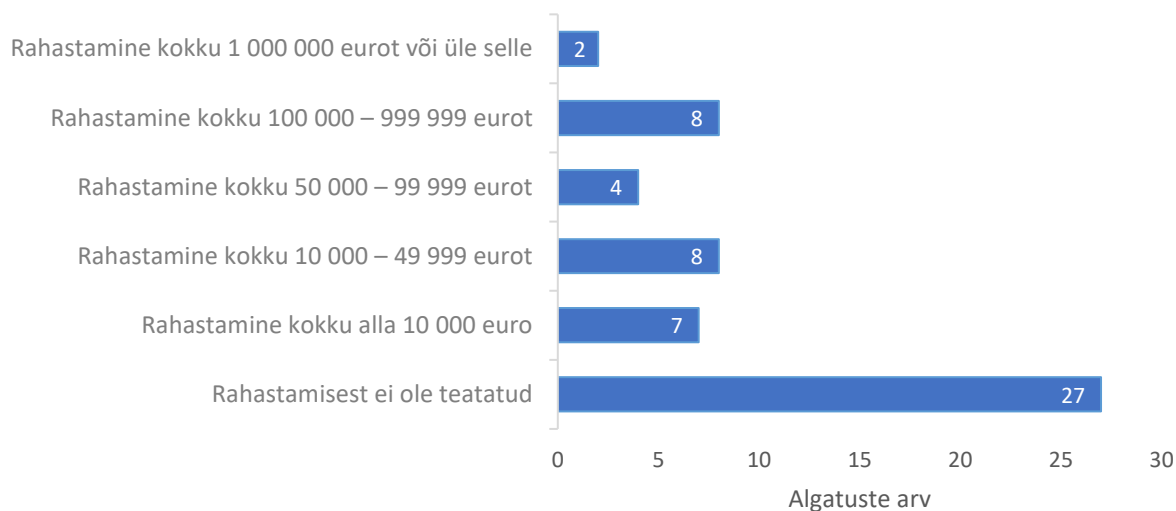
3.7. Läbipaistvus: rahastamine

Euroopa kodanikualgatuse määruse artikli 17 kohaselt peavad Euroopa kodanikualgatuste korraldajad esitama ammendava teabe oma kodanikualgatuse rahastamis- ja mitterahalise toetuse allikate kohta, mille puhul ületati aastas ühe rahastaja kohta 500 euro suurune summa. Esitatud teave viitab Euroopa kodanikualgatuste toetuseks kogutud rahaliste vahendite suurenemisele: **kaks** Euroopa kodanikualgatust⁽⁷⁴⁾ kogusid **üle ühe miljoni euro** (mõlemad kogusid miljon allkirja) ja veel kaheksa Euroopa kodanikualgatust⁽⁷⁵⁾ teatasid üle 100 000 euro suurusest rahastamisest (neist neli said kokku nõutud üks miljon allkirja).

⁽⁷⁴⁾ Euroopa kodanikualgatused „Julumust vältiv kosmeetika – loomkatsetevaba Euroopa“ ja „Fur Free Europe“ („Euroopa karusnahast priiks“).

⁽⁷⁵⁾ Euroopa kodanikualgatused „Minority SafePack“, „Stop Extremism“, „End the Cage Age“ („Lõpp puurijastule“), „Päästke mesilased ja põllumajandustootjad!“, „Fossiilkütuse reklaami ja sponsorluse keeld“, „End The Slaughter Age“ („Lõpetage loomade tapmine“), „Väärt rõivad, õiglase tasu“ ning „ELi maapiirkondade pärandi, toiduga kindlustatuse ja varustatuse kaitse“.

Joonis 2: Euroopa kodanikualgatuste jaotus rahastamise järgi

3.8. Isikuandmete kaitse

Euroopa kodanikualgatuse määrus on lihtsustanud Euroopa kodanikualgatuse korraldamise käigus kogutud isikuandmete haldamist.

Esiteks on kodanike poolt Euroopa kodanikualgatuste toetamiseks esitatavaid isikuandmeid vähendatud ja 27 liikmesriigis ühtlustatud ning **riikide ametiasutused saavad valida ainult kahe andmekogumi vahel**: 1) eesnimed, perekonnanimed, sünniaeg ja aadress; või 2) eesnimed, perekonnanimed ja isikukood (isikutunnistuse number). Allkirja andjate minimaalsete isikuandmete esitamine on vajalik, et liikmesriigid saaksid kontrollida toetusavalduste kehtivust riiklike andmebaaside, näiteks valijate või rahvastikuregistrite alusel. Kuigi Euroopa Parlament kutsus üles andmenõudeid veelgi lihtsustama, kinnitas liikmesriikidega konsulteerimine, et selline lihtsustamine võiks ohustada nende suutlikkust toetusavaldusi nõutava usaldatavusega kontrollida.

Tagamaks, et kodanikud saavad hõlpsasti aru, kuidas nende isikuandmeid Euroopa kodanikualgatuse protsessis hallatakse ja kuidas saada juurdepääs oma andmete töötlemisega seotud põhiteabele, on koostatud eri töötlemistoiminguid hõlmavad isikuandmete kaitse avaldused⁽⁷⁶⁾ ja avaldatud vastused korduma kippuvatele küsimustele⁽⁷⁷⁾.

Teiseks, kuna on üle mindud veebipõhisele toetusavalduste kogumise kesksüsteemile ja komisjon pakub turvalist andmeedastussüsteemi, vastutab komisjon kõigi selle süsteemi kaudu veebipõhiselt kogutud isikuandmete haldamise eest. Spetsiaalne vastutava töötleja moodul võimaldab komisjonil täita oma vastutava töötleja kohustusi ning andmesubjektide taotlustele kiiresti ja tõhusalt vastata. Seepärast piirduvad **Euroopa kodanikualgatuste korraldajate**

⁽⁷⁶⁾ Isikuandmete kaitse: https://citizens-initiative.europa.eu/how-it-works/privacy-policy_et

⁽⁷⁷⁾ KKK: https://citizens-initiative.europa.eu/how-it-works/faq_et#Data-protection

kohustused ja vastutus seoses isikuandmete kaitsega isikuandmetega, mis on kogutud paberil toetusavaldustega.

Koostatud on üksikasjalikud **andmekaitse suunised Euroopa kodanikualgatuste korraldajatele**,⁽⁷⁸⁾ et aidata neil andmekaitse nõudeid täita. Suunistes on selgitatud peamisi põhimõtteid ja tingimusi ning Euroopa kodanikualgatuste korraldajate kohustusi vastutavate töötajate või kaasvastutavate töötajatena, kui nad töötlevad Euroopa kodanikualgatuse protsessi käigus isikuandmeid.

Enamik küsitlusele vastanud Euroopa kodanikualgatuste korraldajaid leidis, et andmekaitse normid on väga selged ja tõhusad, ning teatas, et neil ei olnud nende järgimisega raskusi. Mitu korraldajat mainisid ühe kogumisetapi probleemina kodanike soovimatust esitada nõutavaid isikuandmeid. Kodanike arvamuste hindamiseks lisati see teema kodanike ja veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi kasutajate küsitlustesse. Vaid vähesed kodanike küsitlusele vastanutest märkisid, et nad ei taha oma isikuandmeid Euroopa kodanikualgatuse toetamiseks jagada. Enamik kodanikest, kes andsid oma allkirja Euroopa kodanikualgatuse toetuseks komisjoni süsteemi kasutades ja täitsid lahkumisküsitluse, oli süsteemi kaudu esitatud andmete turvalisuses kindel, ning enamikku vastanutest pani end kindlana tundma see, et nende isikuandmeid kogub ja säilitab komisjon (ja mitte mõni muu üksus). Teisest küljest hindasid mõned lahkumisküsitlusele vastanud (17 %) oma kindlust kümne punkti skaalal vähem kui viie punktiga, mis näitab, et komisjon peab veelgi suurendama teadlikkust kõrgetasemelise isikuandmete kaitse tagamiseks kehtestatud meetmetest.

3.9. Komisjoni ja liikmesriikide pakutav teave ning nendepoolne teadlikkuse suurendamine

Kooskõlas Euroopa kodanikualgatuse määruse artiklitega 4 ja 18 on komisjon algatanud mitmekeelse ELi teavituskampaania „Take the Initiative“, et suurendada mitmesuguste tegevuste abil teadlikkust Euroopa kodanikualgatuse olemasolust, eesmärkidest ja toimimisest. Kampaanias kasutatakse ulatuslikult digitehnoloogiaid ja sotsiaalmeediat ning kõikides liikmesriikides asuvate komisjoni esinduste poolt pakutavat tuge.

Euroopa kodanikualgatuse teavituskampaania tegevused

- Lisaks **mitmekeelsele Euroopa kodanikualgatuse veebisaidile**⁽⁷⁹⁾ kasutatakse Euroopa kodanikualgatuse kohta teabe andmiseks järgmist: **igakuine Euroopa kodanikualgatuse uudiskiri**⁽⁸⁰⁾ (automaattõlke abil kättesaadav kõigis ELi keeltes); **sotsiaalmeediakampaaniad EL 27s**; kohalolek **riikliku tasandi noorte-/demokraatiafestivalidel**; **meediasuhted, veebiseminarid** ja teabeüritused üldsusele või teabelevitajatele, kes aitavad levitada teavet riiklikul tasandil; ning **taskuhäälingusari**⁽⁸¹⁾.

⁽⁷⁸⁾ Andmekaitse: https://citizens-initiative.europa.eu/how-it-works/data-protection_et

⁽⁷⁹⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/_et

⁽⁸⁰⁾ <https://ec.europa.eu/newsroom/ecif/newsletter-archives/view/service/1501>

⁽⁸¹⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/news/citizencentral-podcast_et

- Peamiseks sihtrühmaks on **noored**. 2023. aasta juunis valmis **mitmekeelne õppevahendite komplekt**,⁽⁸²⁾ mis võimaldab õpetajatel kaasata keskhariduse viimaste aastate õpilasi aruteludesse ja tegevustesse, mis on seotud ELi kodanikuaktiivsuse ja ELi tasandil kättesaadavate vahendite, sealhulgas Euroopa kodanikualgatusega. Sellega kaasneb 2023. aasta oktoobris algatatud **videokonkurss**⁽⁸³⁾ **üliõpilastele**.
- Loodud on **saadikute ja arvamuskujundajate võrgustik**, et aidata levitada sõnumeid riiklikul ja kohalikul tasandil. See hõlmab **riiklikke kontaktpunkte**,⁽⁸⁴⁾ **Euroopa kodanikualgatuse saadikuid**,⁽⁸⁵⁾ (kes esindavad peamiselt kodanikuühiskonna organisatsioone), Europe Directi keskusi⁽⁸⁶⁾ ning **muid ELi institutsioone ja partnereid**.

Komisjon tagab ka Euroopa kodanikualgatuse tutvustamise komisjoni lahtiste uste päeval⁽⁸⁷⁾ iga aasta mai alguses ja muude ELi institutsioonide korraldatud üritustel, nagu Euroopa kodanikualgatuse päev,⁽⁸⁸⁾ Euroopa piirkondade ja linnade nädal⁽⁸⁹⁾ ning Euroopa noorteüritus⁽⁹⁰⁾. 2023. aasta viimases kvartalis korraldab komisjon ka **ELi kodakondsuse 30. aastapäeva** teavituskampaania, et suurendada veelgi ELi kodanike teadlikkust ja arusaamist oma õigustest, kusjuures Euroopa kodanikualgatus on üks kampaaniaga hõlmatud õigustest.

Teised ELi institutsioonid ja asutused aitavad samuti kaasa teadlikkuse suurendamisele Euroopa kodanikualgatusest, eelkõige Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee iga-aastase Euroopa kodanikualgatuse päeva kaudu ning Euroopa Parlament Euroopa kodanikualgatuste kuulamiste ja täiskogu arutelude käigus.

2020.–2021. aastal mõjutas kampaaniat **COVID-19 pandeemia** ja 2022. aastal üldsuse tähelepanu Venemaa agressioonisõjale **Ukraina** vastu, kuid tulemused on sellegipoolest olnud head ning [Euroopa kodanikualgatuse veebisaidi](#)⁽⁹¹⁾ külastatavus on arenenud **positiivses suunas** (see on alates 2020. aastast enam kui kahekordistunud). Sama kehtib ka Euroopa kodanikualgatuse uudiskirja tellimuste (130 000, mis tähendab alates 2020. aastast

⁽⁸²⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/schools/eci-educational-toolkit_et

⁽⁸³⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/schools/video-competition_et

⁽⁸⁴⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/contact-points-national-level_et

⁽⁸⁵⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/spread-word/eci-ambassadors_et

⁽⁸⁶⁾ https://european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_et

⁽⁸⁷⁾ https://europeday.europa.eu/european-commission-2023_et

⁽⁸⁸⁾ <https://www.eesc.europa.eu/et/agenda/our-events/events/eci-day-2023>

⁽⁸⁹⁾ <https://regions-and-cities.europa.eu/>

⁽⁹⁰⁾ <https://european-youth-event.europarl.europa.eu/et/>

⁽⁹¹⁾ <https://citizens-initiative.europa.eu/et>

kuuekordistumist) ja sotsiaalmeediakampaaniate ulatuse kohta (alates 2020. aastast on kuvatud üle 130 miljoni kampaaniasõnumi).

Hoolimata positiivsetest suundumustest ja mitmesugustest tegevustest leiavad eri sidusrühmad (kodanikud, korraldajad, valitsusvälised organisatsioonid, muud ELi institutsioonid), et üldsuse teadlikkus Euroopa kodanikualgatusel ei ole piisav. Korraldajate teatel on vähenenud teadlikkus Euroopa kodanikualgatusel toetusavalduste kogumisel suur probleem ja kodanike teatel on see peamine põhjus, miks nad Euroopa kodanikualgatusi ei toetanud. Samal ajal ulatub ELi kodanike teadlikkuse määr kogu ELis (mõõdetuna kahe järjestikuse Eurobaromeetri uuringuga⁽⁹²⁾) 2021. aasta 41 %st 2023. aasta 64 %ni⁽⁹³⁾.

Riiklikud kontaktpunktid

Kooskõlas Euroopa kodanikualgatusel määruse artikli 4 lõikega 6 on iga liikmesriik loonud ühe või mitu riiklikku kontaktpunkti,⁽⁹⁴⁾ et pakkuda Euroopa kodanikualgatusel korraldajatele tasuta teavet ja abi. Komisjon hoiab riiklike kontaktpunkte Euroopa kodanikualgatusel uusimate sündmustega kursis ja annab neile kõigis ELi keeltes materjale riiklikele sihtrühmadele jaotamiseks. Liikmesriigid teatasid küsitlusele vastates, et enamik kontaktpunkte pakub teavet oma veebisaidil ning vastab kodanike ja meedia päringutele. Mõni tegutseb ka ennetavalt ning kasutab kodanike teavitamiseks mitmesuguseid sidekanaleid ja tegevusi. Sama küsitluse tulemused näitavad, et kontaktpunktidel on kogu teave ja dokumentatsioon, mida nad vajavad, et oma ülesandeid enesekindlalt täita. Komisjon pakub neile võimalusi vahetada kogemusi ja jagada häid tavasid.

3.10. Suunised ja toetus korraldajatele

Nagu Euroopa kodanikualgatusel 2019. aasta reformi käigus kokku lepiti, tehti Euroopa kodanikualgatusel korraldajatele kättesaadavaks oluline mitterahaline toetus, mille hulka kuulub tasuta kasutatav veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteem (ja komisjoni pakutav asjakohane IT-tugi) ning aktiivsem tegevus Euroopa kodanikualgatusel teadlikkuse suurendamiseks, mis kaudselt edendab ka käimasolevaid Euroopa kodanikualgatusi.

Euroopa kodanikualgatusel foorum

Kooskõlas Euroopa kodanikualgatusel määruse artikliga 4 teeb komisjon tasuta kättesaadavaks veebipõhise Euroopa kodanikualgatusel koostööplatvormi, kus pakutakse praktilist ja õigusnõu ning arutelufoorumit teabe ja parimate tavade vahetamiseks. Komisjon on pärast avatud hankemenetlust sõlminud selle platvormi (Euroopa kodanikualgatusel foorum⁽⁹⁵⁾) haldamiseks alltöövõtulepingu välise teenuseosutajaga.

Euroopa kodanikualgatusel korraldajad andsid üldiselt positiivset tagasisidet spetsiaalselt neile mõeldud küsitluses nende nõuannete kohta, mida Euroopa kodanikualgatusel foorumis Euroopa

⁽⁹²⁾ Põhineb vestlustel 15aastaste ja vanemate kodanike esindava valimiga kõigis 27s Euroopa Liidu liikmesriigis.

⁽⁹³⁾ Eurobaromeetri kiiruuring 528 „Kodakondsus ja demokraatia“, 2023.

⁽⁹⁴⁾ https://europa.eu/citizens-initiative/contact-points-national-level_en

⁽⁹⁵⁾ <https://citizens-initiative-forum.europa.eu/et>

kodanikualgatuse protsessi eri etappides, sealhulgas kaheetapilise registreerimismenetluse ajal (kui nad peavad oma esialgse taotluse üle vaatama) ja kogumisetapis pakutakse. Euroopa kodanikualgatuste korraldajad kasutavad enne registreerimist laialdaselt foorumi õppematerjale ning hindavad kõrgelt veebiseminare, blogisid, veebikursust ja võimalust otsida oma rühma teisi liikmeid.

Euroopa kodanikualgatuse foorumi tegevused

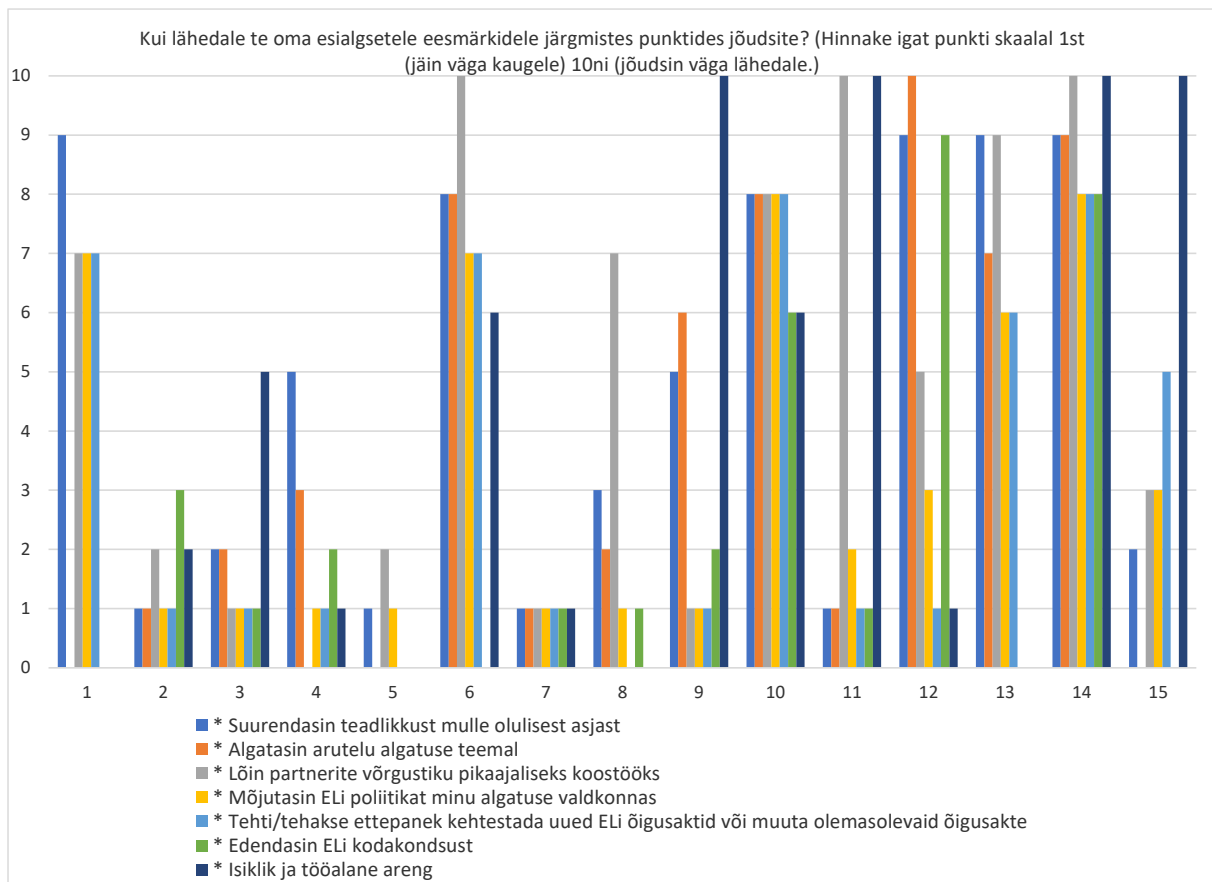
- Euroopa kodanikualgatuse foorum pakub mitmesuguseid **õppematerjale** (suunised, edulood jne), et aidata kodanikel Euroopa kodanikualgatust ette valmistada ja juhtida, **veebikursust** ning **esitlusi** ülikoolides ja üritustel.
- See korraldab komisjoni suuniste kohaselt ka **sidusrühmadega konsultatsioone**, mis käsitlevad mitmesuguseid foorumi rakendamise aspekte ja Euroopa kodanikualgatuse toimimist, et parandada Euroopa kodanikualgatuste korraldajatele pakutavaid teenuseid.

3.11. Korraldajate kogemused Euroopa kodanikualgatusega

Enamik küsitatud organisatsioone nentis, et nad alustasid oma Euroopa kodanikualgatuse teekonda **isiklikust huvist asja vastu, millega tuleks nende arvates tegeleda ELi tasandil**. Kolmandik küsitlusele vastanutest alustas Euroopa kodanikualgatust **professionaalsest või akadeemilisest huvist**, sealhulgas ühel juhul vastureaktsioonina teistele Euroopa kodanikualgatustele („reaktsioon Euroopa kodanikualgatusele vastuallkirja andmise võimaluse puudumisele“). Mitu vastanut viitab seostele varasemate Euroopa kodanikualgatustega. Pooled küsitlusele vastanutest olid varem kaalunud teisi vahendeid (nt petitsioonid riiklikul tasandil või Euroopa Parlamendile), kuid leidsid, et nendega ei ole võimalik oma eesmärgi piisavalt saavutada. Euroopa kodanikualgatuse kasuks otsustati selle suurema **poliitilise mõju** („kuna komisjon on sunnitud vastama“), „edendamisstrateegiate jõulise toetamise ja kampaaniale õiguspärasuse lisamise“ või selle kogu **ELi hõlmava mõõtmega** pärast. Üks Euroopa kodanikualgatuse korraldaja märkis, et ta oli Euroopa kodanikualgatuse hoolikalt ajastanud, et seda saaks arvesse võtta asjakohaste õigusaktide kavandatud läbivaatamisel.

Enamik vastanutest **peab Euroopa kodanikualgatust väärt kogemuseks**, sest nad saavutasid peaaegu oma esialgsed eesmärgid vähemalt ühes või mitmes küsitluses mainitud punktis (vt joonis 3). Mis puutub Euroopa kodanikualgatusega saavutatud tulemustesse, siis andsid korraldajad kõrgeimad punktid isiklikule ja töölasele arengule, teadlikkuse suurendamisele ajast, millest nad hoolivad, arutelu algatamisele nende Euroopa kodanikualgatuse teemal ning partnerite võrgustiku loomisele pikaajalise koostöö eesmärgil.

Joonis 3: Korraldajate arvamused oma esialgsete eesmärkide saavutamise kohta

4. COVID-19 PANDEEMIA MÕJU

COVID-19 pandeemial oli liikmesriikidele ja nende kodanikele enneolematu mõju. Riiklike liikumispiirangute ja pandeemia laialdase leviku tõttu oli Euroopa kodanikualgatuse korraldajatel peaaegu võimatu jätkata edukalt kohalikke kampaaniaid ja koguda paberil toetusavaldusi, mis olid vajalikud selleks, et nõutav toetus 12 kuu jooksul kokku saada. Vastureaktsioonina erakorralistele asjaoludele ja selleks, et säilitada pandeemia ajal Euroopa kodanikualgatuse vahendi tõhusus, võtsid ELi institutsioonid kiiresti vastu ajutised meetmed ([määruse \(EL\) 2020/1042](#)⁽⁹⁶⁾ kujul), nagu mõjutatud Euroopa kodanikualgatuste kogumisperiodide pikendamine; vastavalt riiklike pädevate asutuste ja ELi institutsioonide kontrolli- ja läbivaatamisperiodi pikendamine ning erikord komisjoni kohtumiseks Euroopa kodanikualgatuse korraldajatega ja avalikuks kuulamiseks Euroopa Parlamendis.

⁽⁹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2020. aasta [määruse \(EL\) 2020/1042](#), milles sätestatakse COVID-19 puhangust tingitud ajutised meetmed Euroopa kodanikualgatust käsitleva määrusega (EL) 2019/788 ettenähtud kogumis-, kontrollimis- ja läbivaatamisetaappide tähtaegade kohta (ELT L 231, 17.7.2020, lk 7–11).

Koostoimes järgnenud rakendusmeetmetega⁽⁹⁷⁾ täitsid ajutised meetmed oma eesmärgi. Nende ajutiste meetmete tulemusel **anti 12-le** Euroopa kodanikualgatusele allkirjade kogumiseks kuni 12 kuud **pikendust** ja neist kolm⁽⁹⁸⁾ suutsid tänu sellele nõutud arvu allkirju kokku saada. Lisaks pikendas komisjon ühe liikmesriigi taotlusel tema kontrollikohustuste täitmise tähtaega.

COVID-19 pandeemia ei mõjutanud samal määral kõiki Euroopa kodanikualgatusi, mille esindajad küsimustikule vastasid. COVID-19 pandeemiast märkimisväärselt mõjutatud Euroopa kodanikualgatuste puhul peeti pandeemiast tingitud probleemide lahendamisel kõige tõhusamaks järgmisi meetmeid: allkirjade kogumise tähtaegade pikendamine, veebitaristu kättesaadavus Euroopa kodanikualgatuse korraldamiseks ning üleminek veebipõhiste tegevustele, mis lihtsustas Euroopa kodanikualgatuse edendamist.

5. EDASISED SAMMUD

COVID-19 pandeemia häiris teise Euroopa kodanikualgatuse määruse kohaldamise esimesel kahel aastal märkimisväärselt Euroopa kodanikualgatuse toimimist. Nagu eespool kirjeldatud, osutusid ajutised meetmed erakorralisi asjaolusid arvesse võttes tõhusaks ja Euroopa kodanikualgatus sai pärast piiravate meetmete tühistamist tavapäraselt edasi toimida. Juba on märgata mitmesuguseid positiivseid muutusi, kuid komisjoni hinnangul saab muudetud õigusnormide täielikku mõju hinnata alles pärast nende pikemat kohaldamist tavatingimustes.

Tuginedes eespool esitatud hinnangule teise Euroopa kodanikualgatuse määruse kohaldamise kohta, leiab komisjon, et 2020. aastal kehtestatud Euroopa kodanikualgatus reguleerivad õigusnormid pakuvad Euroopa kodanikualgatuste korraldajatele ja toetajatele kättesaadavat, vähem koormavat ja kasutusmugavat raamistikku. Samal ajal leiab komisjon ka seda, võttes arvesse Euroopa Parlamendi, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee⁽⁹⁹⁾ ning Euroopa kodanikualgatuste korraldajate, kodanike ja sidusrühmade seisukohti, et kehtivat õigusraamistikku on võimalik veelgi parandada.

Võttes arvesse eespool esitatud hinnangut ja Euroopa Parlamendi 13. juuni 2023. aasta resolutsiooni Euroopa kodanikualgatuse määruste rakendamise kohta, rakendab komisjon järgmisi meetmeid.

Meede 1: Euroopa kodanikualgatusest teadlikkuse ja selle nähtavuse suurendamine

Kodanike teadlikkuse suurendamine oma õigustest on hädavajalik nende aktiivseks ja tõhusaks osalemiseks ELi demokraatlikus elus.

- Komisjon **jätkab ja tõhustab** seepärast **mitmekeelset Euroopa kodanikualgatuse teavituskampaaniat**, kasutades rohkem sotsiaalmeediat.

⁽⁹⁷⁾ [Komisjoni 17. detsembri 2020. aasta rakendusotsus \(EL\) 2020/2200](#), C/2020/9226; [komisjoni 19. veebruari 2021. aasta rakendusotsus \(EL\) 2021/360](#), C/2021/1121; [komisjoni 3. juuni 2021. aasta rakendusotsus \(EL\) 2021/944](#), C/2021/3879. Kõigis kolmes rakendusotsuses on ette nähtud teatavate Euroopa kodanikualgatuste toetusavalduste kogumise perioodide pikendamine vastavalt määrusele (EL) 2020/1042.

⁽⁹⁸⁾ „Ühtekuuluvuspoliitika“ „Päästkem mesilased ja põllumajandustootjad!“ ja „Ei uimepüügile ja -kaubandusele!“.

⁽⁹⁹⁾ Ajutise töörühma „Euroopa kodanikualgatus“ soovitus „Functioning of the European citizens’ initiative – 2020–2022“: https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/ahg_eci_recommendation_on_eci_functioning_2020-2022_3_2.pdf

- Kampaaniates seatakse ühtlasi prioriteediks **noored**.
- Komisjon püüab aktiivselt kaasata teavituskampaaniasse **Euroopa Parlamendi (ja selle bürood liikmesriikides) ning liikmesriigid (riiklike kontaktpunktide kaudu)**, kuid ootab ühtlasi ka muude ELi institutsioonide ja asutuste ning piirkondlike ja kohalike omavalitsuste, haridusasutuste ja kodanikuühiskonna organisatsioonide panust.
- Pärast Euroopa tuleviku konverentsi ja komisjoni uuendatud jõupingutusi kodanikuosaluse valdkonnas lisatakse Euroopa kodanikualgatus uuendatud portaali „Avaldage arvamust!“, mis on **uus veebipõhine kodanike kaasamise ühtne kontaktpunkt**, mis pakub lisavõimalusi Euroopa kodanikualgatuse nähtavamaks muutmiseks.
- Komisjon teeb riiklike kontaktpunktidega koostööd, et **reklaamida Euroopa kodanikualgatuse veebisaiti asjakohastel riiklikel platvormidel**.

Meede 2: Euroopa kodanikualgatuste korraldajatele pakutava toe suurendamine

Komisjon tunnistas, et Euroopa kodanikualgatuse loomine ja haldamine nõuab aega, ressursse, pühendumust ja visadust. Seepärast suurendab ta oma tuge Euroopa kodanikualgatuste korraldajatele.

- Komisjon jätkab Euroopa kodanikualgatuste korraldajate otsesest või kaudset toetamist, pakkudes mitmesuguseid teenuseid, nagu **suunised ja õigusnõu (Euroopa kodanikualgatuse foorumi kaudu); turvalise ja kasutusmugava veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi tasuta kasutamise võimalus**, mis vähendab märkimisväärselt Euroopa kodanikualgatuste korraldajate kui vastutavate töötajate ülesandeid, ning **tasuta tõlketeenused**.
- **Korraldajatele pakutavat mitterahalist toetust tugevdatakse** kehtivate eelarvesätete ja õigusnormide raames **veelgi**, pakkudes täpsemaid suuniseid Euroopa kodanikualgatuste juhtimisega seotud praktilistel teemadel (eelkõige rahaliste vahendite leidmine ja Euroopa kodanikualgatuste edendamine kogu ELis), tõhustades suuniseid ELi ja komisjoni pädevuste ning Euroopa kodanikualgatuste registreerimiseks sobivaks muutmise muude aspektide kohta ning täiustades veelgi IT-vahendeid (eelkõige veebipõhist toetusavalduste kogumise kesksüsteemi).
- Komisjon **tõhustab teabe andmist võimaluste kohta, mida pakutakse olemasolevate ELi programmide alusel rahalise toetuse saamiseks** iga projektikonkursi konkreetsete kriteeriumide raames. Näiteks kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi⁽¹⁰⁰⁾ raames rahastatakse kodanike kaasamise valdkonna projekte. Et hõlbustada Euroopa kodanikualgatuste korraldajate juurdepääsu sellisele rahastamisele, annab komisjon pidevalt teavet asjakohaste projektikonkursside kohta ja avaldab oma igakuistes Euroopa kodanikualgatuse uudiskirjades spetsiaalseid teateid. Lisaks teavitab komisjon kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi riiklike kontaktpunkte regulaarselt Euroopa kodanikualgatusest, et nad oleksid valmis vastama potentsiaalsete Euroopa kodanikualgatuste korraldajate teabetaotlustele. Komisjon tagab ka, et korraldajatele kättesaadav mitterahaline toetus on kohandatud ja

⁽¹⁰⁰⁾ https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/citizens-equality-rights-and-values-programme_et

suunatud nende vajadustele (sealhulgas rahastamisvajadused) ja et neile teatatakse kõigist neile kättesaadavatest teenustest.

Meede 3: veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi pidev täiustamine

Nagu kodanikelt saadud ulatuslik tagasiside näitab, on veebipõhine toetusavalduste kogumise kesksüsteem hõlpsasti kasutatav ja usaldusväärne allkirjade veebis kogumise vahend, mis vastab ka rangetele turvanõuetele, mis on vajalik suures koguses isikuandmete töötlemisel, nagu seda tehakse Euroopa kodanikualgatuste puhul.

- Komisjon **jätkab veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi edasiarendamist** (läbivaatamise käigus Euroopa kodanikualgatuste korraldajatelt, ekspertidelt ja kodanikelt ning korrapärase katsetamise ja kasutajatega konsulteerimise kaudu kogutud tagasiside ja ettepanekute põhjal), et see vastaks veelgi paremini Euroopa kodanikualgatuse korraldajate vajadustele.
- Komisjon kaalub **muid täiustusi**, nagu täiendavate süsteemi kohandamise võimaluste lisamine, et muuta see kampaanias osalejate jaoks mugavamaks ja kaasavamaks. Selleks võidakse näiteks pakkuda Euroopa kodanikualgatuste korraldajatele reaalajas statistikat ja tulemustabelit oma Euroopa kodanikualgatuse jälgimiseks ning hinnata allkirjutanute hoiatamise viise, et nad ei allkirjastaks sama Euroopa kodanikualgatust mitu korda.
- Teavitustegevused keskenduvad ka kodanike teadlikkuse suurendamisele sellest, kuidas on tagatud andmekaitse nõuete täitmine nende isikuandmete kogumisel veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi kaudu.

Meede 4: Euroopa kodanikualgatuse rakendamise tugevdamine riiklikul tasandil ja koostöös kodanikuühiskonnaga

Komisjoni kokku kutsutud Euroopa kodanikualgatuse eksperdirühm on spetsiaalne foorum, kus saab konsulteerida ja vahetada tavasid liikmesriikide asutustega. Komisjon korraldab regulaarselt ka konsultatsioone sidusrühmadega ja küsitlusi, et koguda tagasisidet ja teavet Euroopa kodanikualgatuse rakendamise edasiseks praktiliseks täiustamiseks. Et veelgi tugevdada Euroopa kodanikualgatuse rakendamist riiklikul tasandil ja koostööd kodanikuühiskonnaga, rakendab komisjon kaht meetet.

- Komisjon jätkab **Euroopa kodanikualgatuse eksperdirühma raames liikmesriikide toetamist nende kohustuste täitmisel Euroopa kodanikualgatuse protsessis**, keskendudes näiteks toetusavalduste kontrollimisele, Euroopa kodanikualgatuse toetamise vanuse alampiiri langetamisele, riiklike e-identimise süsteemide integreerimisele veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemiga, failivahetusteenuse parandamisele või Euroopa kodanikualgatuse korraldajatele teabe ja abi pakkumisele.
- Komisjon **kaasab veel rohkem sidusrühmi (sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioone)**, kui nende kogemustest võib olla kasu Euroopa kodanikualgatuse määruse rakendamise konkreetsete aspektide puhul, näiteks veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteemi täiustamisel, Euroopa kodanikualgatuste

korraldajate täiendavate koolitus- ja juhendamisevajaduste kindlakstegemisel ning Euroopa kodanikualgatusest teadlikkuse ja selle nähtavuse suurendamisel (näiteks selleks, et siduda omavahel Euroopa kodanikualgatuse veebisait ja asjakohased riikliku tasandi kodanikuosaluse veebiplatvormid).

Meede 5: nähtavam järelmeetmete võtmine Euroopa kodanikualgatuste suhtes

Kooskõlas Euroopa kodanikualgatuse määruse artikli 15 lõikega 1 kohtub komisjon edukate Euroopa kodanikualgatuste korraldajatega, et võimaldada neil oma eesmärged üksikasjalikult selgitada. Komisjon põhjendab artikli 15 lõike 2 kohaselt oma vastuseid põhjalikult teatistes, mille võtab vastu volinike kolleegium. Lisaks kohtus asjaomase poliitikavaldkonna eest vastutav komisjoni liige kolme viimase eduka Euroopa kodanikualgatuse puhul edukate Euroopa kodanikualgatuste korraldajatega ka pärast komisjoni vastuse vastuvõtmist.

- **Et paremini teavitada Euroopa kodanikualgatuste korraldajaid ja kodanikke järelmeetmetest**, mida komisjon kavatses kehtivate Euroopa kodanikualgatuste tõttu võtta, muudab komisjon sellised järelekohtumised nüüdsest üldiseks tavaks.
- Komisjon tagab, et **edukaid Euroopa kodanikualgatusi võetakse süstemaatiliselt arvesse nende Euroopa kodanikualgatuste kohta poliitikaettepanekute väljatöötamisel** ja et nende korraldajad kaasatakse järjekindlalt asjaomaste ettepanekutega seotud konsultatsioonidesse.
- Komisjon tõstab **oma teavituskampaaniates** jõulisemalt esile **edukaid Euroopa kodanikualgatusi** ja nende tõttu võetud järelmeetmeid, et suurendada kodanike teadlikkust Euroopa kodanikualgatuste mõjust ELi poliitikakujundamise protsessile.

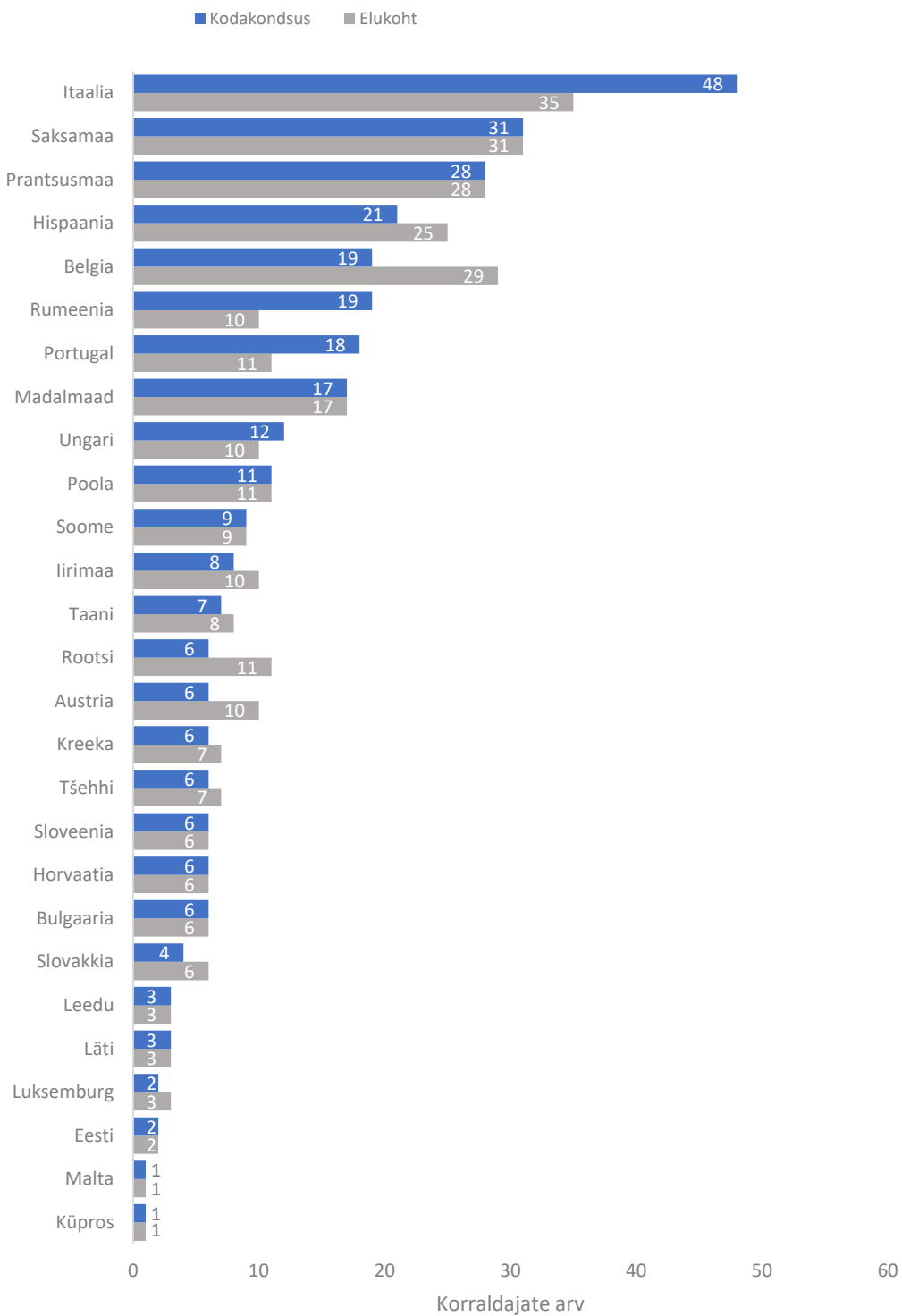
6. KOKKUVÕTE

Komisjon leiab käesoleva läbivaatamisaruande põhjal, et muudetud Euroopa kodanikualgatuse määrus on Euroopa kodanikualgatuste korraldajatele ja toetajatele paremini kättesaadavam, vähem koormav ja kasutusmugavam raamistik. Komisjon soovib endiselt igati tagada, et muudetud Euroopa kodanikualgatus saavutab oma täieliku potentsiaali ELi tasandi arutelude ja kodanikuosaluse edendamise vahendina. Ta võtab seepärast mitmeid konkreetseid meetmeid, et Euroopa kodanikualgatuse toimimist ja korraldajaid toetavat taristut veelgi parandada ning tutvustada Euroopa kodanikualgatuste mõju ELi poliitikale.

Komisjon tunnustab Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide olulist panust Euroopa kodanikualgatuse määruse tõhusasse rakendamisse. Komisjon tervitab ka muude ELi institutsioonide ja asutuste ning muude sidusrühmade panust Euroopa kodanikualgatuse nähtavuse suurendamisse ELi, riiklikul ja kohalikul tasandil ning ELi kodanike teavitamisse nende õigusest kasutada ELi poliitika kujundamiseks Euroopa kodanikualgatus.

LISA

Joonis 4: Korraldajate jaotus kodakondsuse ja elukohta järgi

Joonis 5: Euroopa kodanikualgatuste jaotus vanuse järgi

